

Auhlnat03

392542

Kaup, Sergei

Auhinnatöö
392 542

*puhuti kirjanduse
võrre loomuliku
mõtte kaudu*

26 okt. 35

497

#1073.

Kurjategijate väljaandmine.

1. detsembril 1935. tunnustatud

Tere auhinna vääriliseks.

Autor: *Sergei Kaup*

Ulikooli sekretär

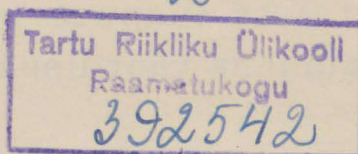
Adul

AC

2744

Māryasins

"non multa, sed multum"

Kurjategijate väljaandmine.

Sissejuhatus lhk. 3.

I. osa.

Kurjategijate väljaandmise tähendus, kujunemine, alused	
ja tingimused	" 4.
1. Kurjategijate väljaandmise mõiste ja areng.....	" 4.
2. Kurjategijate väljaandmise alused.....	" 6.
3. Kurjategijate väljaandmist korraldavad normid, eriti	
Belgia 1833.a. seadus	" 8.
4. Kuriteopaiga kauguse mõju kurjategijate väljaandmisele	" 10.
5. Kurjategijate väljaandmine ettevaatamatutes kuritegudes	" 11.
6. Kuritegude piiritlemine kurjategijate väljaandmiseks	" 11.
7. Missugustes kuritegudes ei ole kurjategijate väljaand-	
mist	" 12.
8. Pettus ja liigkasu kurjategijate väljaandmise alustena	" 13.
9. Üksikuid kuriteogruppe kurjategijate väljaandmisel..	" 13.
10. Kurjategijate väljaandmine ja poliitilised kuriteod	" 15.
11. Belgia attentaadiklausel.....	" 17.
12. Sotsiaalsed, anarhistlikud ja riigivalitsemisvastased	
kuriteod ja kurjategijate väljaandmine.....	" 19.
13. Kitsendavaid tingimusi kurjategijate väljaandmisel..	" 19.
14. Oma kodanikkude väljaandmine	" 20.
15. Kolmanda riigi kodanikkude väljaandmine.....	" 21.
16. Kuritegude ja karistuste aegumine ja kurjategijate	
väljaandmine	" 21.
17. Kurjategijate väljaandmise eritingimusi.....	" 22.

II.osa.

Kurjategijate väljaandmismenetlus ja sellega seotud küsimused	lhk. 25.
1. Kurjategijate väljaandmismenetlus	" 25.
2. Kurjategijate väljaandmismenetlus Inglismaal.....	" 26.
3. Ajutine väljanõutava vahistamine.....	" 27.
4. Kurjategijate väljaandmise sooritamine.....	" 28.
5. Kurjategijate läbivedu.....	" 30.
6. Kurjategijate väljaandmisega seotud kulud.....	" 31.
7. Väljanõutava õigused väljaandmismenetlusel.....	" 32.

III.osa.

Kurjategijate väljaandmisseadusi üksikutes riikides.....	" 34.
1. Kurjategijate väljaandmisseadus Prantsusmaal.....	" 34.
2. Kurjategijate väljaandmisseadus Saksamaal.....	" 38.
3. Kurjategijate väljaandmisseadusi mujal.....	" 39.
4. Kurjategijate väljaandmisseadus Eestis.....	" 40.

IV. osa.

Jooni Eesti sõlmitud kurjategijate väljaandmislepingutest....	" 46.
1. Karistusalamäärad.....	" 46.
2. Katse ja osavõtt	" 47.
3. Oma kodanikkude väljaandmine.....	" 47.
4. Lepingute kestvus.....	" 48.
5. Kuritegude loetelu.....	" 48.
6. Poliitilised kuriteod ja attentadiklauslid.....	" 49.
7. Ajutine väljanõutava vahistamine.....	" 51.

Kurjategijate väljaandmine.

Sissejuhatus.

Ei ole teada aega, kus ühiskond oleks soodustanud või kaitsenud kuritegevust. Küll on aga jälgi juba iidsetest aegadest, et on võideldud kuritegevuse vastu, eriti aga jälgitud kurjategija isikut.

Koos üldise sotsiaalse elukorra kvalifitseerumisega on käinud kaasa ka kuritegevus, kasutades enam ja enam uusi vahendeid-võtteid ja haarates uusi tegevusalasid.

Samuti koos üldise rahvusvahelise liiklemise ja liiklemisvahendite arenguga on enam ja enam kujunenud kuritegelist elementi rahvusvahelises ulatuses, sooritades kuritegusid mitmel jurisdiktsioonialal.

Ükski organiseeritud ühiskondlik kujund, riik, ei saa sise- ega välispoliitilise õiguskorra stabiilsuse huvides nõustuda ega lubada, et tema alal leiaks kaitset või sinna koguneks kuritegelist ollust või et tema alal kuritegusid sooritanud isikud asudes teise jurisdiktsioonivalda, pääseksid jälgimisest ja karistusest.

Need põhimõtted on juba varakult tinginud vajaduse asuda võitlusse kuritegevusega ka väljaspool oma riigi piire - rahvusvahelises ulatuses. Avaldunud on see riikidevahelises kurjategijate väljaandmises, nagu see on teadupärast sündinud kreeklaste, roomlaste ja teiste juures ja mis erineb suuresti kurjategijate väljaandmisest tänapäeva mõttes.
(Extradition, Die Auslieferung).

I osa.

Kurjategijate väljaandmise tähendus, kujunemine,
alused ja tingimused.

1. Kurjategijate väljaandmise mõiste ja areng.

Kurjategijate väljaandmine kaasaegses juriidilises mõttes on rahvusvahelise õiguse akt, (nimetatud ka kohtuliku abistamise aktiks), /1/ millega üks riik annab oma territooriumilt välja teisele riigile sääl sooritatud kuriteos süüdlase või karistatu jälgimiseks või karistuse täideviimiseks. /2/

Esimese tõelise kaasaegsele läheda kurjategijate väljaandmise teooria avaldas 17.sajandil H.Grotius, töös "De jure belli ac pacis", kuid tegelikku rakendust ja normeerimist leidsid säälavaldatud põhimõtted alles 18.sajandil, sedagi kitsaais piires, nimelt orjade, sunnitööliste ja desertööride üleandmisel. /3/

Õieti paljud rahvusvahelise õiguse autorid, nii Johannes Bodinus, Albericus, Gentilis ja Hugo Grotius, on kõnelenud riikide kohustusest, anda välja põgenenud roimareid, tegelikult sarnast kohustust on rakendatud järjekindlamalt vast 19.sajandil, /4/ Nimelt kui 19.sajandil leiti selgesti, et võõraste sisserändamine pole kasulik, kui vähendati surmanuhtluskaristuste arvu, kui inkvisitsioonipõhimõtte taandus ratsionaalse eest protsessikorras, vast siis oli soodne pind kurjategijate väljaandmise õiguse arenemiseks ja rakendamiseks. /5/

Tegelikult oli selle uue teaduse, kurjategijate väljaandmise õiguse, esimesi ülesandeid riikide vastastikustes õigustes-kohustustes, et riigid ei tohi ignoreerida välismaail

-
1. E.K.Simson, O vōdatše sobstvennōh podanōh, Dissertatsioon 1892.a. lhk.1.
 2. C.B.Costa, Dictionnaire Diplomatique lhk.890.
 3. C.B.Costa, Dict.Dipl.lhk.890.
 4. Dr.H.Lammasch, Auslieferungspflicht und Asylrecht 1887.a., lhk.4.
 5. Lammasch, lhk.9. ja edasi.

sooritatud raskeid kuritegusid, vaid et riik, kuhu põgeneb jälgitav, oleks kohustatud selle kurjategija kas ise karistama või andma välja teopaiga riigile karistamiseks./6/

Selle vaate vastu tekkis reaktsioon, et kurjategijate väljaandmist kohustavana võeti vaid riikide vahel, kes olid sõlminud vastava lepingu. Ligilähedasi mõtteid eelmisele on väljendanud Samuel Pufendorff omas töös "De officio hominis et civis juxta legem naturalem" 1873, I.II.cap.16./7/.

Kuna kurjategijate väljaandmise lepinguid sõlmiti visalt, leiti üha teravamini vajaliku olevat rasketes kuritegudes teostada kurjategijate väljaandmist üldiselt kui riikidevahelist naaberlikku kohustust, ilma eriliste lepeteta. Seega asuti Hugo Grotius'e seisukohale, mille järgi riik, kuhu oli pagenud välismaine kurjategija, kohustus: "ad puniendum aut ad dedendum eum."/8/

Kurjategijate väljaandmise kui õigusliku instituu-
di vajadust äratundes suurenes juba 18.sajandil lepingute arv, millistega riigid teatud kuriteoliikides kurjategijaid kohustusid vormiliselt andma välja. Sarnaseid lepinguid oli: Austria-Graubünden 1752 ja 1763; Austria-Sardinia 1792; Würtemberg-Prantsusmaa 1763; Prantsusmaa-Hispaania 1765; Portugaalia-Hispaania kaubalepingu 6 art. 1778; Taani-Rootsi rahulepingu 23.art. Nystadt'is 1721./9/ Selle kõrval aga riigid üksikutel juhtudel teostasid enam ja enam kurjategijate väljaandmist, kui ka polnud just vastavat lepingukohustust.

Juba ühiskonna huvides on iga riik, kes on saanud oma võimusse kusagil kuriteo sooritanud isiku, õigustatud ja kutsutud hoolitsema ühiskonna elutingimusi ohustavate

-
6. Lammasch lhk.13 (Sama Hugo Grotius I.II.cap.21 § 4).
 7. Lammasch lhk.15..
 8. Lammasch lhk.18.
 9. Lammasch lhk.23.

aktide vastu vajalike reaktsioonide rakendamise eest./10/
See on teatud universaalne printsiip kurjategijate välja-
andmises.

Et aga nii süüdistus- kui ka kaitsematerjalid on
kuriteopaigamaal, siis on kõige ratsionaalsem anda väljas-
pool kuriteopaigamaad tabatud kurjategija välja jälgimi-
seks ja karistamiseks kuriteopaigamaale./11/

Kui üks riik ei anna välja välismaalast-kurjategi-
jat, siis mitte, et kurjategijal oleks õigus nõuda kait-
set jälgimise vastu, vaid see sünnib sise- ja välispolii-
tilisest üldisest olukorrast tingituna. Seega asüül ei
ole kunagi ega kuidagi põgeniku subjektiivne õigus, mida
põgenik võiks nõuda, vaid immunitet, mida pagemisriik
võib küll anda põgenikule, kuid võib ka keelduda sellest./12/

= vedurim
127

Ei tunta õigust, mille alusel võiks inimene tungi-
da riiki, kuhu ta ei kuulu sünni või põlvenemise järgi.
Sellest igal riigil, millega sarnane sissetunginu pole seo-
tud loomulike sidemetega, on õigus, kui ta pole ise annud
sissetunginule oma kodanikuõigusi, keelata sellel viibimist
enda territooriumil ja säält eemaldada väevõimuga./13/

2. Kurjategijate väljaandmise alused.

9) Riik võib kellegi kurjategijana anda välja vaid siis,
kui see on vähemalt kahtlustatud kuriteos ja see riik võiks
10) väljaantava ise võtta selles kuriteos vastutusele./14/.
Siit edasi, et välja anda saab kurjategijat teatud kuriteos
vaid sarnasele riigile, kes on valmis jälgima ja karistama
kurjategijat selles kuriteos./15/

Sellepärast Reinhold Schmid, Schauberg, Lucchini ja
Hamaker näevad täielise õigusega riigi karistusõiguses eel-

-
- 10. Lammasch lhk.35-36.
 - 11. Lammasch lhk.38.
 - 12. Lammasch lhk.40.
 - 13. Lammasch lhk.40,41.
 - 14. Lammasch lhk.43.
 - 15. Lammasch lhk.43.

tingimust kurjategijate väljaandmiseks./16/ Ja mitte ainult timukas ja vangivalvur ei soorita ühe riigi karistusõigust, vaid samuti kohtunik ja politseinik./17/ Ainult kui on erilised takistused ja kaalutlused kurjategijate väljaandmise vastu, siis on reduriigil õigus ise sooritada jälgimis- ja karistusmenetlus kurjategija vastu./18/ Põhjustena, miks ei teostata kurjategijate väljaandmist, kuigi reduriik on sellega nõustunud, tuntakse:

1. suured kulud, näit. kurjategijate väljaandmine ookeanitagusest riigist;
2. ei tabata reduriigis pagenut, kas halva politsei-aparaadi või sisepoliitiliste olukordade tõttu;
3. sõjad, revolutsioonid reduriigis;
4. riikidevahelised konfliktid, nii retorsioon./19/

Vaieldud on küsimuse üle, kas 13.3.1871.a. Itaalia seadusega on jäänud asüüliandmise õigus paavstile. Eelnimetatud seaduse sõnasõnalise teksti järgi saaks küsimuse lahendada jaatavalt. Omal ajal aga itaalia ministerpresident Lanza seletas itaalia parlamendile, et 13.3.1871.a. seaduse § 17 põhjal paavstil ei ole asüüliõigust./20/

Kaasaegse praksise järgi peab saadik, kui kurjategija põgeneb saatkonnahoonesse, teostama kurjategija väljaandmist, ka siis kui puuduvad lepingukohustused./21/ Varem on puutumatus laiendatud olnud kogu linnaosale, kus oli saadiku maja (jus quarteriorum, franchise des quartiers)./22/ Sõjalaeva juht võib anda varju või teostada kurjategijate väljaandmist, ilma et kurjategijate väljaandmise menetluse reeglid tuleksid rakendamisele./23/ Kui kurjategija põgeneb kaubalaevale, siis kehivad tema väljaandmiseks samad reeglid, kui ta oleks põge-

-
- 16. Lammasch lhk.45.
 - 17. Lammasch lhk.46.
 - 18. Lammasch lhk.48.
 - 19. Lammasch lhk.52.
 - 20. Lammasch lhk.71.
 - 21. Dr.F.Liszt: Das Völkerrecht, 1918.a. lhk.121.
 - 22. Liszt lhk.122.
 - 23. Liszt lhk. 83.

nenud maale. Laevapardal sündinud kuritegu lahendatakse kui sel maal sündinud kuritegu, mille lippu see laev kannab./24/

3. Kurjategijate väljaandmist korraldavad normid,
eriti Belgia 1833.a. seadus.

Kurjategijate väljaandmist kui rahvusvahelises ulatuses esinevat instituuti ei saa teostada juhuslikult, ilma kindlate põhimõtetest, mitte ka ilma normideta. Viimastena tuntakse üksikute riikide eriseadusi kurjategijate väljaandmise kohta ja kurjategijate väljaandmise lepinguid riikide vahel, missuguseid üldiselt võetakse ja peetakse kui seadusi.

Mõnesuguste katsete peäle vaatamata ei ole seniseni suudetud anda mingit koordineeritud ja üleilmselt rakendatavat lepingut kurjategijate väljaandmise kohta.

Kurjategijate väljaandmise lepingutes on korrapäraselt tehtud kindlaks nende kehtivuskestvus, tavaliselt viisil, et alul kokkulepitud aja möödumisel leping uuendub vaikivalt teatud tähtaja peäle. Nii Saksa-Itaalia 1871.a. kurjategijate väljaandmise leping on sõlmitud 1.jaan.1872.a. 5 a.peale. Kui kumbki lepinguosalistest kuus kuud enne 1.jaan.1877.a. ei väljenda kavatsust seda lepingut tühistada, jääb leping jõusse järgmiseks viieks aastaks ja nõnda edasi viielt aastalt viiele aastale./25/ Eesti-Ungari vahelise kurjategijate väljaandmise asjus kohtuliku abiandmislepingu art.20 järgi see "... jääb jõusse seniks, kui üks lepinguosalistest ei ole teisele kuus kuud ette teatanud oma kavatsusest seda lõpetada."/26/

Sõja puhkemise korral lepinguosaliste vahel kulgevad üldise vaate järgi kurjategijate väljaandmise lepingud. Ei täideta isegi enne vaenulise tegevuse algust tähtletud kurjategijate

24. Liszt lhk.83.

25. Lammasch lhk.92.

26. RT.nr.80-1934 lhk.1364.

väljaandmist./27/

Kurjategijate väljaandmise leping seab kindlaks vaid kurjategijate väljaandmise kohustuse piirid, mitte aga kurjategijate väljaandmise õiguse piirid. Viimase määrab ära just kohalik seadus./28/

Mida selgemini ja ilma kahtlusteta on määratud kurjategijate väljaandmise õiguse ja kohuse piirid ja mida üksik-asjalikumalt on korraldatud kurjategijate väljaandmise menetluskord, seda kindlapiirilisem on samaks kohtute kompetents. Uhtlasi see hoiab ära raskeid konflikte kurjategijate väljaandmisega seotud riikide vahel./29/

Tähtsaim kurjategijate väljaandmise seaduste funktsioon on õieti selles, et nad valmistavad ette tulevasi kurjategijate väljaandmise leppeid./30/

Kurjategijate väljaandmise seadused on kaheilmelised: ühed käsitavad nii tingimusi kurjategijate väljaandmiseks üksikjuhtudel kui ka kurjategijate väljaandmise lepingute sõlmimiseks, teised toovad aluseid, millistel valitsus on õigustatud sõlmima kurjategijate väljaandmise lepinguid, ilma viimasteta aga õigusega üksikjuhtudel teostama kurjategijate väljaandmist./31/

Esimene täielikum kurjategijate väljaandmise seadus oli Belgias, 1.okt.1833.a./32/

Belgia 1833.a. seaduses on kurjategijate väljaandmise deliktid jaotatud 7 rubriigis:

1. ettekavatsetud tapmine;
2. süütamine;
3. dokumentide võltsimine;
4. rahavõltsimine;

27.	Lammasch	lhk.97.
28.	Lammasch	lhk.106.
29.	Lammasch	lhk.107.
30.	Lammasch	lhk.108.
31.	Lammasch	lhk.113.
32.	Lammasch	lhk.110.

5. valetunnistamine (valevanne ja valetunnistusele avatlemine ei olnud kurjategijate väljaandmise deliktid);
6. vargus (ka röövimine, väljapressimine ja ametaline raiskamine);
7. kuritahtlik pankrott./33/

Kurjategijate väljaandmise menetlus sooritatakse kirjavahetusel kohtutega või kohtuministriga, diplomaatilisel vahetalitusel./34/

Belgia 1833.a. seaduse art.2 kõlab: "L'extradition ne sera accordée qu' après avoir pris l'avis de la chambre des mises en accusation de la cour d'appel dans le ressort de laquelle l'étranger aura été arrêté. Le ministère public et l'étranger seront entendus en chambre du conseil. Dans la quinzaine à dater de la réception des pièces elles seront renvoyées avec l'avis motivé au ministère de la justice." Sellejärgi peab enne, kui täidetakse võõrale riigile vahistatu väljaandmist, järgnema kohtulik ettepanud väljaandmispalve läbivaatamine. Ilma selleta oleks kurjategijate väljaandmine illegaalne. Süüüksimusega ei ole sel kohtulikul toimetusel aga mingit tegemist./35/

4. Kuriteopaiga kauguse mõju kurjategijate väljaandmisele.

On selge, et paoriigi huvi põgeniku karistamiseks madala karistusega ähvardava kuriteo eest väheneb kuriteopaiga kaugusega./36/ Kauge maa juures madala karistusega ähvardava kuriteo sooritanu sunnitranspordi kannatused ületavad karistuse ja võivad tema väljanõudjale riigile tuua suuri kulusid, mis ei ole enam raskusvahekorras sooritatud kuriteoga./37/

-
33. F.Martitz: Internationale Rechtshilfe in Strafsachen, II.lhk.44-46.
 34. Martitz II lhk.84.
 35. Martitz II. lhk.102-103.
 36. Lammasch lhk.118.
 37. Lammasch lhk. 118-119.

Õiguskord oleks tugevalt vapustatud, kui kurjategijad oleks kaitstud juba sagedasti läheda piiri ületamisega jälgimisest. Seega peavad naaberriikide kurjategijate väljaandmislepingud võimaldama kõigi deliktide sooritanute väljaandmist, väljaarvatud minimaalse karistusega ähvardatavad ja väljaandmisest väljasuletud deliktid./38/ Sellepärast mitte-naaberriikides on kurjategijate väljaandmislepingutesse võetud just raskemad ja sarnased kuriteod, kus kurjategijatel on erilisi võimalusi pageda./39/

5. Kurjategijate väljaandmine ettevaatamatutes kuritegudes.

Lammasch pooldab ka ettevaatamatuid delikte sooritanud põgenike väljaandmist, et oleks võimalik jämeda kergemeelsusega näit. laevahukkude, rongipõrgete etc. põhjustanud, seega paljude inimeste surmas süüdlasi, toimetada ka kaugelt karistamisele. Sellele põhimõttele vastavalt oli süüline surmamine, kui ta oli ka maladresse, homicide par imprudence, négligence, kui kurjategijate väljaandmisdelikt tuntud 1876.a. Inglise-Prantsuse kurjategijate väljaandmislepingus, art.3 nr.4 all./40/

Sellele 1876.a. Inglise-Prantsuse kurjategijate väljaandmislepingu põhimõttele järgisid samasugused lepingud Prantsuse-Hispaania vahel 1877.a. art.2 nr.4 ja Austria-Ungari-Serbia vahel 1881.a. art.2 nr.1./41/

6. Kuritegude piiritlemine kurjategijate väljaandmiseks.

Mitte iga kuriteo sooritanud pagenu ei saa nõuda välja paoriigist. On kaks meetodi piiritleda kurjategijate väljaandmi-

38. Lammasch lhk.121.
39. Lammasch lhk.122.
40. Lammasch lhk.136.
41. Lammasch lhk.137.

se aluseks olevaid kuritegusid. Ühe meetodi järgi loetakse üles kuriteod, mille sooritanud pagenikku saab nõuda välja, see on n.n. eliminatsioonimeetod. Teise meetodi järgi tuvakse ära mingi kuriteo sooritanud pagenikku selle süüteo eest ähvardav karistuse alam-määr või juba määratud karistuse alam-määr, milledest vähema karistusega ähvardatavat ei anta välja. See on n.n. enumeratsioonimeetod.

7. Missugustes kuritegudes ei ole kurjategijate
väljaandmist.

Päale poliitiliste deliktide, millede juure tuleme allpool, on kurjategijate väljaandmisdeliktide hulgast suletud välja:

1. kahevõitlus;
2. mitte eriti kvalifitseeritud moraalirikumised;
3. deliktid usutunnistuse teostamise vastu;
4. auhaavamised;
5. ametseisuse haavamine;
6. ametnikele vastuhakkamised;
7. mittekvalifitseeritud võõra vara rikkumised;
8. liigkasuvõtmine.

etc./42/

Siiski oli 1861.a. Austria-Hispaania kurjategijate väljaandmislepingus art.II nr.2 all kurjategijate väljaandmise aluseks oleva deliktina usutunnistuse teostamise rikkumine, profanacion del culta./43/

Moraalivastastest deliktidest on kurjategijate väljaandmise aluseks ainult need, mis on sooritatud vägivallaga või alaealiste kallal. Seega ei ole kurjategijate väljaandmise delikti-

42. Lammasch lhk.138.

43. Lammasch lhk.139.

deks:

1. abielurikkumine;
2. kupeldamine, (erand alaealiste suhtes, samuti kui on kutselise iseloomuga);
3. Pederastia;
4. Sodomia. /44/

8. Pettus ja liigkasu kurjategijate väljaandmise alustena.

Lammasch leiab, et kuna pettused (Untreue) ja abus de confiance on uuemal ajastul haaranud rahvusvahelist liiklemist, peaks vähemalt aktsiaseltside juhatused ja ametnikud pettusdeliktide puhul tulema väljaandmisele. Seda põhimõtet on rakendatud Inglise-Prantsuse 1876.a. kurjategijate väljaandmislepingu art.II nr.19, millega on väljaandmine tehtud kohuseks, kui oli leidnud aset "publications faites de mauvaise foi, comptes rendus, écrits du imprimés mensongers faits dans le but de tromper les actionnaires d'une société, de provoquer des souscriptions ou de déterminer, des tiers à prêter de l'argent à la société." /45/

Samuti peab Lammasch vajalikuks, vähemalt naaberriigil, võtta kurjategijate väljaandmisdeliktide hulka liigkasuvõtmine. /46/

9. Üksikuid kuriteogruppe kurjategijate väljaandmisel.

Varavastaste deliktide vastu kurjategijate väljaandmislepingutes on olnud kaua aega eriti Ameerika Ühendriigid. Vanemates Ameerika Ühendriikide kurjategijate väljaandmislepingutes on varavastastest deliktidest toodud vaid:

1. dokumentide võltsimine;
2. ametalaline raiskamine;

44.	Lammasch	lhk.141.
45.	Lammasch	lhk.149.
46.	Lammasch	lhk.149.

3. öine vargus sissemurdmisega (burglary);

4. röövimine;

5. süütamine./47/

Laevasõidudeliktidest ~~eristavad~~ mitmed riigid õigusega, kas tegu üksiku riigi seadustele alluva mererööviga või rahvusvahelise õiguse mõiste pärase mererööviga. Viimast nimelt võib jälgida ja peab jälgima iga riik ja sääl ei ole vaja mingit kurjategijate väljaandmist. Selle seisukoha on omaks võtnud muuseas Ameerika Ühendriigid./48/

Uuemad kurjategijate väljaandmislepingud laiendavad väljaandmiskohustuse ka katse ja kaassüü (Mitschuld) juhtudel kõigi lepingutes toodud deliktide juures, kuipalju katse ja kaassüü on karistatav lepinguosalistes riikides./49/

Tähelepanдав, et paljudes kurjategijate väljaandmislepingutes, uuematest Saksa-Belgia, Saksa-Hispaania, Saksa-Luksemburgi on võetud kurjategijate väljaandmisdeliktideks ühinemine kuritegevuseks (Vergesellschaftung von Verbrechen), muidugi niipalju, kui seda karistavad lepinguosaliste riikide seadused./50/

Küsimuse, kas võib riik anda välja pagenu ka kuriteos, mis pole ülesloetud kurjategijate väljaandmislepingus või kriminaalseaduses, lahendab Lammasch jaatavalt ja seletab, pagenul pole mingit õigust väita paoriigis, et tema kui kurjategijate väljaandmislepingus mitteülesloetud kuriteos süüdistatu ei kuulu väljaandmisele. Nimelt ammutavad kurjategijate väljaandmislepingutest õigusi vaid lepinguosalistes riigid, mitte aga nende territooriumile pagenu./51/

-
47.	Lammasch	lhk.152,153.
48.	Lammasch	lhk.155.
49.	Lammasch	lhk.158.
50.	Lammasch	lhk.161.
51.	Lammasch	lhk.192,193.

10. Kurjategijate väljaandmine ja poliitilised kuriteod.

Suuri raskusi on poliitilise kuriteo mõistega. Mõõduandvaks kujunenud Belgia õiguskorra järgi pole mitte, nagu sagedasti rõhutatakse vanemas kirjanduses, otsustav teo poliitiline motiiv, vaid teo suund (Richtung); poliitilised kuriteod selle järgi on ettekavatsetud (vorsätzliche) kuriteod, mis on sihitud oma või võõra riigi seisuga (Bestand) ja kindluse, riigipea või riigikodanike poliitiliste õiguste vastu./52/

Aastasadu tagasi olid poliitilised deliktid pea ainsad, kus sooritati kurjategijate väljaandmist üldse./53/

Põhimõtet, kas poliitilist kurjategijat anda välja või mitte, ei olnud./54/ Sellest väljainnes polnud poliitiliste kurjategijate väljaandmised haruldased ja oli isegi poliitiliste pagenikkude väljaandmislepinguid./55/

Õnnestus poliitilise kuriteo algatajal põgeneda teda ähvardava piinarikka surma eest välismaale, siis rakendasid keskaegsed valitsused kõik diplomaatia kunstid, nende tagajärjetusel ka salakavaluse ja vägivalla, et vastast saada enda võimusse ja teha kahjutuks./56/

Esimeseks avalduseks põhimõtteliselt poliitilisi kurjategijaid mitte välja anda oli Mackintosh'i kõne 1815.a. Teaduslikult astus poliitiliste kurjategijate väljaandmise vastu esimesena Provo Kluit 1829.a., kuulsa dissertatsiooniga "De deditione profugorum." Praktilist teostamist leidis poliitiliste kurjategijate mitteväljaandmine riikide vahel esmakordselt 1831.a. Nimelt 1831.a. Prantsuse valitsus Neapeli valitsuse nõutud poliitilise kurjategija Galotti väljaandmisnõude lahendamisel asus seisukohale, poliitilisi kurjategijaid mitte

-
52. Liszt lhk. 233.
53. Lammasch lhk. 203.
54. Lammasch lhk. 203.
55. Lammasch lhk. 204.
56. Lammasch lhk. 204.

nõuda ega anda välja./57/ See põhimõte sai konkreetse kuju Prantsuse-Šveitsi kurjategijate väljaandmislepingus 30.sept. 1833.a./58/

Alates 1833.a. pääsis kogu ilmas mõjule põhimõte poliitilisi kurjategijaid mitte välja anda. Prantsuse-Šveitsi 1833a. lepingule järgnesid 1.okt.1833.a. Belgia eriseadusega, 13.aug. 1849.a. Hollandi välismaalasteseadusega, 1853 Austria-Belgia kurjategijate väljaandmislepinguga./59/

Poliitilise kurjategija isiku omapärase laadi määritleb tabavalt 1849.a. Groen van Priusterens, öeldes Hollandi välismaalasteseaduse arutamisel: "Kuna kaasaegse Euroopa rahvusvahelise õiguse järgi tänased poliitilised kurjategijad homme võivad olla tunnustatud kui õiguspärased valitsejad, on hää mitte kohustuda väljaandma eilseid õiguspärase valitsuse mehi kui poliitilisi kurjategijaid jälgimiseks"./60/ Ainult riikide vahel, kes on rahvusvahelise läbikäimise kõrval ka riiklises vahekorras, tuntakse kurjategijate väljaandmist puhtpoliitiliste deliktide puhul, nii Ameerika Ühendriikides./61/ Absoluutselt poliitiliste deliktidena tuntakse riigi äraandmist ja nende puhul üldse ei ole kurjategijate väljaandmist. Nii mõistisid Kanaada kohtud Ameerika Ühendriikide kodusõja ajal õigeks Ameerika Ühendriikide kaebusel vastutusele võetud mässajad, leides tegu võõrjapidamisega./62/

võõrjapidamine?

Üldse, kus tegu mässuga, kodusõjaga ja nendega seoses ettevõetud aktidega (tapmine, röövimine etc.), ei tule rakendamisele kurjategijate väljaandmisseadused ega-lepingud./63/

Lammasch jõuab kaalutlustega otsusele, et üldiselt riikidel ei ole mingit põhjust karistada isikuid, kes on sooritanud välismaal poliitilisi kui ka vaid suhteliselt poliitilisi

57.	Lammasch	lhk.205,206.
58.	Lammasch	lhk.207.
59.	Lammasch	lhk.207 etc.
60.	Lammasch	lhk.218.
61.	Lammasch	lhk.218,219.
62.	Lammasch	lhk.221.
63.	Lammasch	lhk.223 etc.

delikte, et riikidel ei ole põhjust heita poliitilisi põgenikke sisemaa kohtu alla sarnaste tegude eest, veelvähem anda välja neid kallaletungitavale või kolmandale riigile, kelle valitsusalal sündis kallaletung./64/

Sama seisukoha võttis omaks 1880.a. kongressil rahvusvahelise õiguse instituut, sõnastusega: "Les faits, qui réunissent tous les caractères des crimes de droit commun (assassinats, incendies, vols) ne doivent pas être exceptés de l'extradition à raison seulement de l'intention politique de leurs auteurs."/65/

11. Belgia attentaadiklausel.

11.nov.1854.a. leiti Prantsuse raudteel Calais-Lille vahel pörgumasin. Et samal päeval oli ettenähtud Prantsuse keisri Napoleon III. läbisõit Calais-Lille raudteel, osutus leitud pörgumasin attentaadivahendiks Napoleon III.vastu. Kahtluselusteks selles attentaadikavatsuses osutasid Jules Nicolas Jacquin ja Celestin Nicolas Jacquin, mõlemad Prantsuse kodanikud, kuid elasid Belgias, Brüsseli lähedal. Lille kohtu-uurija andis mõlemate Jacquin'ide vahistamiskäsud attentaadist prantsuse keisri ja tapmiskatsest teiste rongis sõitjate vastu osavõtu pärast. Prantsuse-Belgia 1834.a.kurjategijate väljaandmislepingu art.4. põhjal paluti Belgia võime ajutiselt arreteerida Jacquin'e ja kuna vahistuskäsud leiti Belgia 1833.a. kurjategijate väljaandmisseaduse art. 3.järgi olevad korrapärased, teostati Jacquin'ide ajutine vahistamine. Mõlemad Jacquin'id teotlesid endi vabakslaskmist, väites, nende vastu tõstetud süüdistus esimeses osas olevat poliitiline ja teises osas sellega seotud ja neil

64. Lammasch lhk.237.

65. Lammasch lhk.238.

asjaoludel ei saavat neid anda välja, veelvähem eelvahistada. Jacquin'ide taotlused jäid alul tagajärjeta. Vahepeäl saabus Belgia valitsusele Jacquin'ide väljanõudmispalve. Nüüd tunnistas Belgia kohus Jacquin'ide väljaandmise mittesaaduspäraseks, leides, et tegemist poliitilise või sellega seotud kuriteoga ja Jacquin'id vabastati.

Kujunenud konflikt tõi palju ärevust nii Prantsusmaal kui Belgias ja viimase seisukord oli eriti raske.

Olukorra lahendas Prantsusmaa sellega, et võttis tagasi väljanõudmispalve.

Ühtlasi mõjutas Prantsusmaa Belgiat, et see muudaks oma kurjategijate väljaandmisseadust./66/

Leiti õigluse raske rikkumine olevat, et nende individide jälgimine ja karistamine, kes olid astunud välja suverääni elu vastu, pidi olema võimatu niipea, kui sarnasel individil oli õnnestunud minna üle riigi piiri. Sellest otsustati parandada kurjategijate väljaandmisõiguse viga sellega, et sarnasteks deliktideks erandlikult rakendati kurjategijate väljaandmiskohustust. Klausel: "Ne sera pas réputé délit politique, ni fait connexe à un semblable délit, l'attentat contre la personne du chef d'un gouvernement étranger ou contre celle d'un membre de sa famille, lorsque cet attentat constitue le fait, soit de meurtre, soit d'assassinat, soit d'empoisonnement" võeti Belgias vastu 22.märtsil 1856.a. ja läks 1856.a. Belgia-Prantsuse konventsioonist üle sellest ajast sõlmitud lepingutesse "Belgia attentadi klausli" nime all./67/

66. Dr.K.Strupp: Wörterbuch des Völkerrechts und der Diplomatie 1924.a. I.köide lhk.77.

67. Lammasch lhk.246.

12. Sotsiaalsed, anarhistlikud ja riigivalitsemisvastased kuriteod ja kurjategijate väljaandmine.

Sotsiaalsetest deliktidest kõneleb hollandlane de Vos van Steenvijk, nähes neid iga riiklise korra hävitajatena. Lammasch näeb anarhistide varjul kurjategijaid, kes indiviidi triumphi varjul tegelikult taotlevad osalt ühiseid kuritegelikke, osalt poliitilisi sihte./68/

Riigivalitsemise vastu olevad mittepoliitilised deliktid, millede järgi on vaidlematult kurjategijate väljaandmis- kohustus, on:

1. raha-, krediitpaberite ja avalikkude dokumentide võltsimine;
2. valetunnistamine, valevanne;
3. ametivõimudele vastuhakkamine;
4. ametvõimu kuritarvitamine;
5. ametnikkude altkäemaksuvõtmine;
6. kaitseväelaste desertatsioon./69/

13. Kitsendavaid tingimusi kurjategijate väljaandmisel.

Kõiki kurjategijate väljaandmislepingutes ülesloetud delikte sooritanu ei anta ometi välja. Need takistused sõltuvad kas pagenu isikust, kas temale inkrimineeritavast teost ja selle karistusõiguslikkudest järeldustest või välisest olukorrast./70/

Orjust mittetunnustav riik annab välja kuriteo sooritanud pagenu orja tema riigile tingimusel, et pagenu võidakse karistada vaid orjana karistatava delikti eest, mitte aga sarnase, kuigi karistatava teo eest, mille sihiks oli enda orjusest vabastamine ja lõpuks, et ori kohe päale karistusekandmist

68. Lammasch lhk.303.
69. Lammasch lhk.357.
70. Lammasch lhk.372.

vabastatakse orjusest./71/

Uuemate prantsuse autorite vaadete järgi on ükskõik, kas väljaantav on pagenud teatavasse riiki, sattunud sinna laevahukult, sõjavangina, inimeserööviga või kolmandalt riigilt väljanõutuna./72/

14. Oma kodanikkude väljaandmine.

Kõik riigid loevad endi ülimaks kohuseks, kaitsta oma kodanikke kõigi välismaa võimude võimutsemiste eest. Seega oleks omamaalase väljaandmine välismaa võimudele sisemaise riigivõimu kohuste hooletussejätmine ja õigusevastasus. Oleks ju eriline valjus, kui võõrana mittetuttav teise maa institutsioonidega, keelt mittetundes, mitte omades tuttavaid, kes võiksid hoolitseda tema eest, on süüalusena ebasoodsamas olukorras kui sama maa süüalune, kuhu võõras on välja antud. Päälegi võib võõras riigis karistus olla karmim, poliitiline, ametivõimude ja avalik arvamine kas ebasoodus või hoopis vaenuline./73/

Igatahes alates 1830.a. on Prantsusmaal saanud valitsevaks seisukoht, et prantslasi ei anta välja. Esimest korda väljendus see 1834.a. kurjategijate väljaandmislepingus Belgiaga./74/ Sellest ajast on sama põhimõtte võtnud omaks enamik riike Euroopas.

Euroopa mandririikidele vastupidi käsitavad Inglismaa ja Ameerika Ühendriigid oma kodanikke väljaandmisel kui võõraid kurjategijaid./75/

Rootsi ja Norra andsid vastastikku lepingute põhjal kõigi teises riigis sooritatud kuritegude puhul välja oma kodanikke. Norra seadus selle kohta 11.sept.1818.a., Rootsi-Norra vastav leping 1.juunist 1859.a./76/.

-
71.	Lammasch	lhk.373.
72.	Lammasch	lhk.375.
73.	Lammasch	lhk.377.
74.	Lammasch	lhk.389.
75.	Lammasch	lhk.389.
76.	Lammasch	lhk.395.

Kurjategijate rahvusküsimusel ei ole põhimõtteliselt mingit seost kurjategijate väljaandmisküsimusega./77/

15. Kolmanda riigi kodanikkude väljaandmine.

Erilistel olukordadel peab jääma võimalus keelduda kolmandasse rahvusse kuuluva kurjategija väljaandmisest või kuriteoriigi asemel anda välja kurjategija tema koduriiki./78/

Uuemad kurjategijate väljaandmislepingud näevad ette, et väljaandmispalve korral paoriik on õigustatud teatama kurjategija koduriigile väljaandmise vajadusest ja juhul kui kurjategija koduriik nõustub väljaandmisega, otsustab enda vabal valikul, kumbale riigile ta annab välja pagenud kurjategija. See põhimõte oli eriti laialdaselt rakendatud möödunud sajandi Saksa sõlmitud kurjategijate väljaandmislepingutes, päale selle Inglismaaga./79/

16. Kuritegude ja karistuste aegumine ja kurjategijate väljaandmine.

Kurjategijate väljaandmisõigus eeldab, et on olemas õigus väljaantava karistamiseks. Ja endastmõistetav, kui riik oma seadusandluse järgi ei ole enam õigustatud langetama ega sooritama pagenud kurjategijale karistust, siis ei ole ta ka õigustatud nõudma selle väljaandmist, kelle vastu tema seadus on kaotanud jõu./80/

Täielise õigusega on uuemates kurjategijate väljaandmislepingutes rakendatud aegumine ja vastav klausel sõnastatud järgmiselt: "Kurjategijate väljaandmine ei teostu, kui on möödunud karistatavast teost, viimasest kohtuniku toimingust või jälitatava üle kohtumõistmisest paoriigi säaduste järgi karis-

77. Lammasch lhk.425.
78. Lammasch lhk.426.
79. Lammasch lhk.428.
80. Lammasch lhk.432.

tusliku jälgimise või teatud karistuse aegumine (Verjährung)./81/
Kui kurjategijate väljaandmisleping ei sisalda erilist määrust, kumba lepinguosalise riigi õiguse järgi lahendada aegumisküsimus, siis on paoriik kohustatud väljaandmiseks vaid juhul, kui tegu, resp. karistus, on veel aegumata mitte üksi tema, vaid ka väljaandmist nõudva riigi õiguse järgi./82/

17. Kurjategijate väljaandmise eritingimusi.

Erasüüdistus~~as~~jus ei ole kurjategijate väljaandmist./83/

Siis ei anta välja pagenud kurjategijaid, kes ei vastuta kriminaalõiguslikult, nii alaealised, vaimuhaiged, kurtummad, etc./84/

Kurjategijate väljaandmisel tehakse vahet kolme teopai- ga vahel, kus on sooritatud delikt, : nimelt oma-^{rahv}paoriigi ja kolmanda riigi maaala./85/

Kurjategijate väljaandmist rakendatakse pääasjalikult oma maaalal sooritatud deliktide jälitamiseks./86/

Tuntakse siiski rida kurjategijate väljaandmislepinguid, mis käsitavad väljaandmist ka paoriigi pinnal sooritatud deliktide puhul./87/

Kui delikt on sooritatud kolmanda riigi pinnal, siis kurjategija väljaandmist taotleja riik väidab, kas et väljanõutav on tema alam (Untertan) või et väljanõutava~~te~~ inkrimineeritav delikt on just sihitud tema, väljanõudva riigi, huvide ja õiguste vastu, nii valerahavalmistamine./88/

Üldiselt iga riik jälgib ise enda territooriumil sooritatud delikte ja karistab süüdlasi, kuid on kurjategijate väljaandmislepinguid, mid lubavad ka kolmanda riigi pinnal sooritatud deliktide puhul pagenud kurjategija anda välja./89/

-
81.	Lammasch	lhk.435.
82.	Lammasch	lhk.438.
83.	Lammasch	lhk.441.
84.	Lammasch	lhk.446.
85.	Lammasch	lhk.450.
86.	Lammasch	lhk.451.
87.	Lammasch	lhk.451.
88.	Lammasch	lhk.459,460.
89.	Lammasch	lhk.462.

Ükski riik pole kohustatud andma kedagi välja kui kurjategijat, kui selle riigi kohtud on tunnustanud, et see pole kurjategija või kui ta on kannud täielikult oma-maa kohtutelt teatud teo eest määratud karistuse./90/

Uuemates kurjategijate väljaandmislepingutes ongi määrus, et väljaandmist ei järgne, kui väljanõutav on pao-riigis karistatud või uurimise all sama karistatava teo eest, mille pärast teda nõutakse välja./91/

Kurjategijate väljaandmissoovi saamise ajal pagenu vastu käimasolevad teised jälitused ei või olla mingiks väljaandmisest keeldumispõhjuseks, küll aga väljaandmise edasilükkamiseks kuni teatavate teiste asjade lõpetamiseni. Kahtlematult on see õigus paoriigil oma piirides delikti sooritanu suhtes./92/

Kui väljanõutav on karistatud nii pao- kui väljanõudjas riigis, siis on soovitatav, eriti kui paoriigi karistus on väiksem, paoriigil anda armu süüdimõistetule ja anda ta välja. Eriti on see arusaadav, kui paoriigi kinnipidamiskaristusega konkureerib väljanõudva riigi surmanuhtlus-karistus. Siin juures on armuandmine (Begnadigung) ainult nimeline, mitte sisuline./93/

Pagenud kurjategijatena tulevad väljanõudmise korral anda välja ka need, kes on astunud paoriigi teenistusse, kuigi vabatahtlikult./94/

Väljaantavat ähvardava karistuse raskus ei ole mingi põhjus lubatud ja lepingupärasest kurjategijate väljaandmisest keeldumiseks. Mõeldav on see vaid riigi suhtes, kellega ei ole paoriigil kurjategijate väljaandmislepingut./95/

Kohtumõistmine ühes teises, enne väljaandmist sündinud kuriteos on lubatud vaid siis, kui väljaannud riik nõustub

-
90.	Lammasch	lhk.477.
91.	Lammasch	lhk.470.
92.	Lammasch	lhk.483.
93.	Lammasch	lhk.487.
94.	Lammasch	lhk.489.
95.	Lammasch	lhk.499.

sellega, kui väljaantul on olnud teatud aeg teda väljanõudnud riigist lahkumiseks või kui ta on sinna ilmunud tagasi./96/

Surmanuhtlust mittetunnustav riik ei anna välja pagenu surmanuhtluse täideviimiseks./97/

Sernase riigi valitsus, kus on kõrvaldatud kehaline karistus, võib teha kurjategija väljaandmise tingimuseks, et väljaantav ei lange kehalise karistuse alla./98/

Erakorraliste kohtute küsimustes peavad pooled leppima kokku, kas tribunaux d'exemption all mõista võib ka alaliselt funktsioneeruvat erikohut, nõnda kui on seda Saksa Riigikohus, või vaid teatud juhtudeks, erandlikult, harilikult aja ja koha suhtes määritletud kohtuid, nagu on seda sõjakohtud./99/

Üheks aluseks lepingule tugineva kurjategijate väljaandmisnõude tagasilükkamisel on asjaolu, et sama väljanõutavat nõuab välja sama või mõni teise kuriteo pärast kolmas riik./100/

Kui mitu riiki nõuavad teatud isikut ühe ja sama süüteo pärast, siis lahendatakse sellest järgnevad konfliktid kurjategijate väljaandmisõiguse alusel, nimelt antakse kurjategija esijoones välja riigile, kelle territooriumil sündis kuritegu, Muude ühe-sarnaste tingimuste juures antakse kurjategija välja riigile, kust kurjategijale inkrimineeritakse raskeim delikt./101/

Sarnaste konfliktide lahendamisel arvestatakse ka praktiliste küsimustega, nii väljanõudja riigi geograafiline asend (kaugus paoriigist)./102/

Mõneltpoolt ongi peetud soovitamaks, jätta paoriigile paljude kurjategijate väljaandmispalvete konkurentsil otsustamiseks täieline vabadus./103/

-
96. Liszt lhk.235.
97. Lammasch lhk.499.
98. Lammasch lhk.503.
99. Lammasch lhk.496.
100. Lammasch lhk.505.
101. Lammasch lhk.506.
102. Lammasch lhk.507.
103. Lammasch lhk.508.

II.osa.

Kurjategijate väljaandmismenetlus ja sellega seotud küsimused.

1. Kurjategijate väljaandmismenetlus.

Esimene küsimus, mis kerkib kurjategijate väljaandmismenetlusel on see, kas väljaandmiseks vahistatud või kindlakstehtud isik on identne sellega, kelle väljaandmist nõuti ja edasi, kas isik, kelle väljaandmist nõuti, on identne välisriigis kuriteo sooritanuga või selle eest karistatuga./104/

Isiku kindlakstegemine sünnib fotoga varustatud isikukirjeldusega, tunnistajate seletustega, väljanõutava isiku õigeksvõtuga ja tema juurest kuriteoesemete või-märkide leidmisega./105/ Eelmisest on tingitud nõue kurjategijate väljanõudmisel, et väljaandmist nõudja riik saatku paoriigile väljanõutava isikukirjeldus./106/

Moodsates kurjategijate väljaandmislepingutes on ette nähtud ja rakendatakse tegelikult paoriigi õigus teha kindlaks väljanõutava isik, et hoida ära eksitusi väljaandmisel./107/

Inglise kurjategijate väljaandmispraktikas ei teostata väljaandmist, kui väljanõutava isik on tehtud kindlaks vaid kaassüüdlase rõõnaga.

Uldiselt arvestab väljanõudja riik paoriigist väljanõutava isiku kohta saadud süüdtõendava kui ka süüdeitava materjaliga./109/

Küsimuse otsustamine, kas teostada kurjategija välja-

104.	Lammasch	lhk.509.
105.	Lammasch	lhk.510.
106.	Lammasch	lhk.511.
107.	Lammasch	lhk.513.
108.	Lammasch	lhk.517.
109.	Lammasch	lhk.519,520.

andmist või mitte, on üksikutes riikides pandud eriorganitele. See võib lasuda kohaliste seadustega kas kohtutel või valitsusvõimudel. Kus küsimuse otsustavad valitsusvõimud, sääl on nende tipp-organiteks välis- ja kohtuministeeriumid./110/

Kurjategijate väljaandmismenetlus algab verbaalnoodi vormis kurjategijate väljaandmispalvega paoriigi valitsusvõimudele. Moodsa rahvusvahelise õiguse põhimõtte järgi teostatakse seda diplomaatilisel teel./111/

Reeglipärane kurjategijate väljaandmismenetlus algab sellega, et väljaandmist taotleva riigi saadik esineb paoriigi välisministeeriumis avaldusega, tema valitsus soovivat teatud isikut otsida ja tabada lasta ja juuresolevate dokumentide põhjal välja nõuda./112/

2. Kurjategijate väljaandmismenetlus Inglismaal.

Inglismaal juhib välisasjade riigisekretär, kelle poole kurjategijate väljaandmis-asjas pöördub paoriigi saadik, viimase ühes juuresolevate dokumentidega siseasjade riigisekretäri juure./112/ Siseasjade riigisekretär pöördub omakorda keskpolitsei valitsuse (Chief Metripolita in police magistrate court) poole väljanõutava isiku vahistamiseks. Chief magistrate laseb valmistada vahistuskäsu (Warrant), mis kehib kogu ühendatud Kuningriigis ja Man'i saarel.

Vahistuskäsu põhjal vahistatu jääb vahi alla, kuid võib võtta osa asjaarutamisest, ka volinikuga (kaitsja) /114/

Kui politseivalitsus leiab, et kurjategija väljaandmise vastu midagi ei ole, teatab sellest kogu asja kohta ettekandega riigisekretärile, tavaliselt siseasjade riigisekretärile ja saadab vahistatu Middlesex'i krahvkonna vanglasse.

-
- 110. Lammasch lhk.576.
 - 111. Lammasch lhk.577.
 - 112. Lammasch lhk.583.
 - 113. Lammasch lhk.588.
 - 114. (Lammasch lhk.589,590.
 - (Lammasch lhk.590.

*Min. am. l. hylus?
pen. l. h. 39*

12

Samas teatatakse vahistatule, et tal on 15 päeva jooksul õigus Habeas Corpus Act'i põhjal kaevata High Court of Justice'le, Kuninga Pingi osakonnale. Kui politseivalitsus leiab, et üks seadusega nõutud kurjategijate väljaandmistingimustest puudub, vabastab ta vahistatud väljanõutava ja sellega on kogu menetlus lõppenud./115/

Mõnedes kurjategijate väljaandmislepingutes on vahistus ajaliselt piiratud, nii on Inglise lepingutes üldreeglik: "If within two months from the arrest of the accused, sufficient evidence be not produced for his extradition, he shall be liberated."/116/

Mis puutub maja- ja isikuläbiotsimistesse, vara, postisaadetete ja igasuguste tõendite arestimisse, siis kurjategijate väljaandmismenetluses see tuleb lahendada sisemaa vastavate eeskirjade kohaselt./117/

3. Ajutine väljanõutava vahistamine.

Kuni saabub kurjategija väljaandmisnõue ühes kõigi lisadega diplomaatilisel teel (küll vajaline ja väga soovitav), võib kurjategija olla jälle kadunud, kas paariigis või hoopis läinud mõnda kolmandasse riiki. Selle nähu paralüüsimeks peab olema ühiskonna huvides pagenu uue rettumineku takistamine. Lihtsam oleks, kui teatud kurjategija-pagenu süüteoasjaga tegeleja kohus võiks paariigis kiiremas korras teha korraldusi pagenu kinnipidamiseks kuni väljaandmispalve jõudmiseni ja lahendamiseni.

Teisest küljest looks sarnane olukord väga kõikuva aluse välismaalaste julgeolekule, kuna võiks näiteks kuritahtlikult lasta telegrammiga vahistada teises riigis välismaalane.

115. Lammasch lhk.592.
116. Lammasch lhk. 558.
117. Lammasch lhk.659.

Sellepärast saaks telegrammilise vahistamispalvega asuda tulevase väljanõutava vahistumisele vaid siis, kui sarnased telegrammid juhtida läbi kurjategijate väljaandmis-kirjavahetuse diplomaatilise tee./118/

Vast erilistel juhtudel võiks olla jälgiva riigi võimudel õigus pöörduda teise riigi ametasutuste poole palvega, pida teatud pagenu kinni kuni vormiliste kurjategijate väljaandmisdokumentide saabumiseni. Viimased peab saadetama kurjategija paoriiki võimalikult kiiresti, et sarnane erandlik pagenu vahistamine ei kestaks kaua ega looks ebakindlust õiguslikudes funktsioonides./119/

Väljanõudmis- või ajutises vahistamispalves näidatud kohtuotsus pagenu kohta peab olema kompetentselt kohtult, nagu seda on eriti rõhutanud inglise lepingud ja seadusjõu\$. /120/

4. Kurjategijate väljaandmise sooritamine.

Kurjategijate väljaandmise sooritamine (Vollziehung) seisab pagenu üleandmises väljanõudva riigi organitele jälgimiseks või karistamiseks. Üleandmine sünnib väljanõudva riigi piiril./121/ Nii on Soomest Eestisse väljanõutud kurjategijate üleandmine sündinud Tallinna sadamas, sildunud laeval, Lätist Eestisse väljanõutud kurjategijate üleandmine Eesti-Valga raudteejaamas.

Mõnes kurjategijate väljaandmislepingus on üks ja sama pagenu üleandmiskoht määratud kindlaks mõlema lepinguosalise suhtes./122/

Inglismaal ja Ameerika Ühendriikides on see teisiti, nimelt nendes riikides antakse pagenu üle väljanõudva riigi ametnikkudele vanglas, kus peetakse kinni pagenu./123/

118.	Lammasch	lhk.665,666.
119.	Lammasch	lhk.667,668.
120.	Lammasch	lhk.691.
121.	Lammasch	lhk.696,697.
122.	Lammasch	lhk.697.
123.	Lammasch	lhk.697.

Pagenuga ühel ajal antakse üle väljanõudvale riigile pagenu esemed, mis arestiti pagenu vahistamisel või hiljem. Uue-
mate kurjategijate väljaandmislepingute põhjal antakse välja-
nõudvale riigile pagenu esemed üle ka siis, kui ei õnnestugi
välja anda pagenu ennast, kas tema suremisel või rettujäämi-
sel./124/

Mõne maa kurjategijate väljaandmislepingu järgi peab
väljaandmine teostuma teatud kindla aja jooksul, nii Inglise-
Ameerika Ühendriikide vastava lepingu põhjal 2 kuu jooksul
pagenu tegelikust vahistuspäevast./124/

Välja anda võib tingimusi, et väljaantav teatud toimin-
gute järgi antakse tagasi väljaandjale või edasi kolmandale
riigile. Sarnane kitsendus võib seista ka selles, et kurjate-
gija väljaandmist nõudev riik kohustub väljaantavale langeva
surmanuhtluse muutma mõneks muuliigiliseks karistuseks või
kohustub kohtlema väljaantavat orja kui vaba isikut./125/

Näitena eeltoodud tingimusele vaatleme A.Põrm'u juhust: D
Eesti kodanik August Põrm sooritas 1926.a. Eestis ja Lätis rea
kuritegusid ja tabati Lätis. 1927.a.4.veebr.anti A.Põrm Eesti-
le nõudmise päale ajutiseks välja ja karistati siin sõjaring-
konnakohtu koostusotsusega 9.apr.1927.a. varguse, röövimise, vä-
gistamise ja tapmise eest surmanuhtlusega poomise teel, missu-
gune otsus astus seadusjõusse 12.apr.1927.a. Küsiti järele Lä-
ti võimudelt, kas nemad jäävad A.Põrm'u tagasinõudmise juure.
Läti kohtuminister oli sellepääle avaldanud, et kuigi A.Põrm'u
ootavat Lätis sooritatud kuritegude eest 4-5 aastane vangistus-
karistus, ei võivat tema loobuda A.Põrm'u Lätis vastutusele
võtta. Ühtlasi aga soovitasid Läti võimud sooritada Eestis
A.Põrm'u kallal seadusjõusse astunud kohtuotsus ja sellest
neile teatada post factum.

124. Lammasch lhk.698,699.

125. Lammasch lhk.701.

Järgmises noodis avaldati Eesti seisukoht, et vastavalt Eesti-Läti kurjategijate väljaandmise lepingu art.5. eeskirjadele ollakse valmis A.Põrm andma tagasi Lätti, kuid ollakse ka nõus kohe sooritama kohtuotsust A.Põrm'u kallal, kui Läti loobub A.Põrm'u tagasinõudest. Läti A.Põrm'u tagasinõudest ei loobunud, ja A.Põrm anti Lätile tagasi. Sõjakohtus otsusega 3.sept.1927.a. karistas Lätis A.Põrm'u surmanuhtlusega. Sellepääle pakkus Läti A.Põrm'u tagasi Eestile, mis oleks aga olnud vastolus Eesti-Läti kurjategijate väljaandmislepingu art.5. eeskirjadega. Sellele vastavalt teatati Lätile, et Eesti loobub A.Põrm'u väljanõudmisest, kuna Eesti oli palunud A.Põrm'u tagasi vaid siis, kui tema suhted Läti kohtuvõimudega on lõppenud. Verbaalnoodiga 29.sept.1927.a. teatas Läti välisministeerium, et A.Põrm on ööl vastu 22.sept. 1927.a. hukatud poomise teel, vastavalt Läti sõjakohtu otsusele 3.sept.1927.a./126/

5. Kurjategijate läbivedu.

Üldiselt ei ole kolmas riik kohustatud sallima ega abistama läbi enda territooriumi teistesse riikidesse väljaantavate kurjategijate sunniviisilist transporti, vaid õigustatud ainuüksi ise jälgima ja karistama kurjategijaid omal territooriumil. Tegelikult, eriti viimasel ajal, on aga see vaatekoht muutunud ja riigid ei takista väljaantud kurjategijate transporti.

Kurjategijate läbisaatmisel tuleb vastav menetlus juhtida sama diplomaatilist teed, kui kurjategijate väljaandmisel./127/

Uuemates kurjategijate väljaandmislepingutes on sobimused väljaantud kurjategijate transpordiks./128/

126. Välisministeeriumi kaust V-2 1926/1927.a.

127. Lammasch lhk.711.

128. Lammasch lhk.702,703.

On sõlmitud isegi erilisi kurjategijate läbisaatmislepinguid, nagu seda oli 1873.a. Saksa-Itaalia-Šveitsi vastav leping./129/

Kurjategijate transiit on aga mitmeti kitsendatud, esmajoones kurjategijate väljaandmiseseadustega, siis ka kurjategijate väljaandmislepingutega. Nii on Belgia ja Hollandi kurjategijate väljaandmiseseaduste järgi väljaantavate kurjategijate transiit läbi Belgia ja Hollandi territooriumi võimalik vaid siis, kui väljanõudva riigiga on Belgial ja Hollandil kurjategijate väljaandmislepingud ja kui läbiveo aluseks olev delikt on neis ettenähtud väljaandmisdeliktina. Sääluures Belgia ja Hollandi seaduste järgi ei võimaldata omamaalaste-kurjategijate sunniviisilist läbivedu, Belgia seaduse järgi ka aegunud või sarnase kuriteo eest määratud karistuse puhul mitte./130/

Kui teatud kuriteo pärast välja anda palutud kurjategija paosoleku järgi ilmub uuesti samas paoriigis, siis ei ole sinna vaja uuendada kurjategijate väljaandmisnõuet, vaid paoriik peab jätkama väljaandmismenetlust esialgse väljanõudmispalve põhjal./131/

6. Kurjategijate väljaandmisega seotud kulud.

Uldiselt on kurjategijate väljaandmine ja õiguslikule reaktsioonile allutamine mõlema, nii väljanõudva kui väljaandva riigi huvides, sellepärast on mõeldav, et kurjategijate väljaandmisega seoses olevaid kulusid kannab ka kurjategijat väljaandja riik, vähemalt ulatuses, mis tekkinud väljaandmismenetluse sooritamisega tema territooriumil. Mõned autorid aga, nii Billot lhk.228, leiavad, et kurjategijate väljaandmine on vaid

129. Lammasch lhk.708.
130. Lammasch lhk.704.
131. Lammasch lhk.727,728.

väljanõudja riigi huvides ja see peaks kandma üksi kõik väljaandmisega seoses olevad kulud./132/

Uuemal ajal vaid Ameerika Ühendriigid ei kanna mingisuguseid kulusid, mis tekkinud seoses tema territooriumilt kurjategija väljaandmisega. Nimelt tuleb Ameerika Ühendriikides tasuda kõigi valitsusvõimude, esijoones politsei, abistussammud eriti kurjategijate väljaandmisasjus kohe sularahas, sellepärast on kurjategijate Ameerika Ühendriikidest väljanõudmiskulud tohutult suured. Nii Carpentier'i asjas 1857.a.ligi 200000 fr. (Billot lhk.291 etc.)/133/

7. Väljanõutava õigused väljaandmismenetlusel.

Esimesel pilgul näib, et väljanõutaval ei ole mingeid õigusi vastuvaielda väljaandmismenetlusele või selle üksikutele osadele. Tegelikult on aga väljanõutaval küllaldaselt õigusi väljaandmismenetlusel oma huvide kaitseks.

Kõigepäält küsimus, kas võib võtta väljanõutut jälitamisele ja karistamisele kuriteos, mis ei ole ette nähtud kurjategijate väljaandmislepingus. Siin on asutud seisukohale, et kui väljanõutav nõustub lepingus mitteettenähtud deliktides vastutama väljanõudnud riigis, siis seda ei lükata tagasi./134/ Samuti on kõigis Inglise kurjategijate väljaandmislepingutes, exclusive need Ameerika Ühendriikidega, toodud reegel, et väljaantud "on account of any other grounds than those of his surrender" ei või viia eeluurimise alla ega karistada./135/

Väljaantul ei ole õigust kurjategijate väljaandmise põhjal teostatava kriminaalkohtulikul jälitamisel nõuda otsustatud küsimuse uut eeluurimist, et taotleda kurjategijate väljaandmise annulleerimist ja kohtuliku menetluse katkestamist. Väljaan-

-
132. Lammasch lhk.729,730.
133. Lammasch lhk.733,734.
134. Lammasch lhk.781,783.
135. Lammasch lhk.785.

tu ei ole ka õigustatud viipama kui protsessitekitavale olukorrale, et väljaandmine on teostunud ilmsete lepingunormide rikkumisega, s.t. et ta on jälgitud süüteo, mis kahtlematult ei põhjusta väljaandmist./136/

Küsimus, kas väljaandmis- ja transportvangistus tuleb arvata väljaantava karistusaja hulka, on üldiselt lahendatud jaatavalt. Päälegi on ilmne, et kurjategijate väljaandmismenetlus on sagedasti märksa raskem kui eeluurimisvangistus, mis enamasti teatavalt arvestatakse karistusaja hulka./137/

Teatavat kaitset pakub väljaantavale ka harilikult kurjategijate väljaandmislepingutes äramääratud väljaandmisega rahuldatud riigi kohustus teatada väljaannud riigile ametlik kohtuotsus, milleni jõudis väljaantu vastu olnud kohtulik menetlus. Sarnase teate põhjal saaks väljaandja riik otsustada, kas on täidetud väljaandmisega seotud tingimused või mitte./138/

Kui väljaandmisega seoses kohus mõistis õigeks väljaantu ja tunnistas alusetuks tema sunnitranspordi, siis kerkib küsimus, mis arusaadavalt eriti huvitab väljasaadetut, kas väljaandmist taotlenud riik ei peaks väljanõutu oma soovi korral toimetama tasuta tagasi sinna, kust ta eemaldati vägivaldselt väljanõudmisega või tasuma väljanõutule kahjutasu. Üldisi reegleid selle kohta kurjategijate väljaandmisõiguses ega lepingutes ei leidu, vaid need konfliktid tulevad alati lahendada vastavalt olukorrale./139/

Juba vahistamisel, vahistamispõhjuse teatamisel, on vahistatul võimalus vaielda identsuse vastu, tõendada oma rahvust, aegumise olemasolu, poliitilist delikti, ja tegu, kui mitte väljaandmisparast./140/

-
136. Lammasch lhk.852.
137. Lammasch lhk.817.
138. Lammasch lhk.816.
139. Lammasch lhk.819,820.
140. Martitz II. lhk.105.

III.osa.

Kurjategijate väljaandmiseseadusi üksikutes maades.

1. Kurjategijate väljaandmiseseadus Prantsusmaal.

Prantsusmaal 1791.a. Rahvuskogu otsustas Austria nõudmiste tagajärjel, mis puudutasid ühe Viini panga põgenenud ametnikke-raiskajaid, anda välja kurjategijate väljaandmise seaduse. See jäi aga sisemiseks kurjategijate väljaandmise seaduseks (la loi interne de l'extradition). Lõpliku kuju omas kurjategijate väljaandmine Prantsusmaal alles 10.märtsi 1927.a. seadusega, mis haarab kurjategijate väljaandmise aine kolmes osas, nimelt:

1. kurjategijate väljaandmise tingimused;
2. kurjategijate väljaandmise menetlus;
3. kurjategijate väljaandmise tagajärjed.

Esimeses osas on erinevuseks, et ei nõuta "vastastikust" kurjategijate väljaandmises. Nimelt prantsuse seadusandlus võimaldab kurjategijate väljaandmist, ilma et tal tarvitseks sama ^{koostöö} võimalust olla. Siis ei tee prantsuse seadusandlus vahet vabatahtlikult ja mittewabatahtlikult pagenute vahel: art.3 põhjal piisab kurjategijate väljaandmiseks, et isik "oleks leitud vabariigi või tema asumaade territooriumil". Seaduse art.5 samastab prantsuse kaitsealused omamaalastega, seega näi~~t~~ 1927.a.seaduse mõiste laienevat isegi prantsuse mandaatmaade elanikele (pays de mandat). Seadus keelab välja anda omamaalast. Rahvus määritletakse "kuriteo ajal, mille eest teda nõutakse". Vastastikuse reeglil ei ole siin tähendust ja Prantsusmaa, kuigi ei anna välja omamaalasi, võtab kõhklemata vastu võõrriigi kodanikke, kui neid

võõrriik nõustub välja andma. Kolmanda riigi kodaniku väljaandmisküsimus on seaduse art.18 põhjal jäetud ad hoc kohtuministri lahendada.

Kuigi kurjategijate väljaandmine on karistusõiguse seaduslik järg (corollaise légitime), tarvitatakse teda ainult raskete seadusriikete puhul, mitte aga politseimäärustest üleastumisel. Ka kurjategija või raskelt üleastuja alub kurjategijate väljaandmisele vaid siis, kui temale inkrimineeritavas kuriteos või üleastumises on kooskõla väljanõudva ja paoriigi seadustes. Neis piires on kurjategijate väljaandmine tarvitata kõigi tegude puhul, mis karistatavad nõudjas riigis kriminaalkaristusega ja tegude puhul, mis karistatakse paranduskaristusega (peine correctionelle) 2 a. ja rohkem, olgu karistus määratud ühe ainsa kuriteo (mifait) või üleastumistegrupi eest. Prantsuse valitsus ei nõustu ühelgi juhul kurjategijate väljaandmisega, kui kurjategijate väljaandmise palve aluseks olev kuritegu ei ole prantsuse seaduste järgi karistatav kriminaal- või paranduskaristusega.

Katset (tentative) või kaassüüdi (complicité) moodustavad teod alluvad eeltoodud reeglitele, kuid tingimusel, et nad oleksid karistatavad nõudja ja paoriigi seaduste järgi. Seega on katse ja kaassüü sarnastatud üleastumise ja kuriteoga.

Aegumise küsimus 1927.a. seaduses ei ole lahendatud kõige õnnelikumalt, nimelt ei tarvitata kurjategijate väljaandmist: "kui nõudja ja paoriigi seaduste järgi teo aegumine sündis pärast nõutud isiku arreteerimist." See reegel on vähe loõgiline ja võimaldab kergelt komplikatsioone, kuna õieti võiks aegumisküsimust otsustada ainult nõudja riigi seaduste järgi, sest sääl sooritati inkrimineeritav akt.

Kurjategijate väljaandmisest vabastab prantsuse seadus

üleastujad ja kurjategijad, kelle üle on lõpulikult mõistetud kohut väljanõudmise aluseks olevates asjades Prantsusmaal või tema asumaadel, siis poliitilised üleastujad ja kurjategijad. Samuti ei lubata kurjategijate väljaandmist, kui selle aluseks olnud teo peamine otstarb oli poliitilist laadi. Sarnastes tegudes pagenuid lubatakse erandlikult välja anda vaid siis, kui need teod on olnud eriti barbaarsed või julmad ja teostatud mässu või kodusõja korral. Sarnasel puhul tuleks kurjategijate väljaandmine teostamisele alles pääle mässu või kodusõda.

Kaitseväelasi ja assimileerunuid antakse välja vaid siis, kui nende üleastumised on karistatavad prantsuse seaduste järgi kui avalikõiguslikud kuriteod. Seega ei hõlma kurjategijate väljaandmine desertööre.

Tingimustest kuriteokoha suhtes nõutakse kurjategijate väljaandmiseks, et kuriteo- või üleastumiskoht ei oleks Prantsusmaal ega ta asumaal. Kurjategijate väljaandmisega nõustutakse, kui kurjategijate väljaandmise aluseks olev delikt on sooritatud kurjategijate väljaandmist nõudva riigi territooriumil ja tema või kolmanda riigi alamalt.

Kurjategijate väljaandmise menetlus on fikseeritud artiklis 9-20. Et kurjategijate väljaandmine on temaga nõustuvale riigile suveräniteediaktiks, siis peab kurjategijate väljaandmist nõudja riik pöörama teise poole kurjategijate väljaandmise palvega ja nimelt diplomaatilisel teel. Selles nõudes on prantsuse seadus ühtlane:

inglise seadusega	(9.aug.1870.a.art.7),
argentiina seadusega	(25.apr.1885.a.art.12),
brasiilia seadusega	(28.juun.1911.a.art.12),
hollandi seadusega	(6.apr.1875.a.art.8),
mexiko seadusega	(19.mai 1897.a.art.8),
šveitsi seadusega	(22.jaan.1840.a.art.15).

Kurjategijate väljaandmise palve esitatakse diplomaatilise agendi kaudu. Palvele peavad olema juurelisatud vajalikud dokumendid: kohtuotsus, arreteerimiskäsk, isikukirjeldus, ärakiri kuriteole kohaldatavaist seadusist, kuriteo üldine kirjeldus jne. Välisminister pärast tõestust annab need dokumendid üle kohtuministrile. Vajaduskorral võib väljanõutavat ajutiselt arreteerida. Kui kohtuminister leiab dokumendid olevat korras, teeb ta vastavale prefektile korralduse väljanõutava isiku otsimiseks, kindlakstegemiseks ja vahistamiseks. Välismaalane viiakse sellejärgi 24 tunni jooksul vastava ringkonnakohtu prokuröri juure, kuulatakse sääl üle ja paigutatakse siis eraldamiseks arestimajja (maison d'arret). Kaheksa päeva jooksul peetakse avalik kohtuistung, kus väljanõutav kaebealusena võib kasutada kaitset ja tõlki; vaielused kohtus haaravad kurjategija väljaandmise korrapärasust. Kohus võib langetada väljanõutavale soodsa või ebasoodsa otsuse; protsess ei või kesta üle 3 nädala ja väljanõutaval on õigus paluda end ajutiselt vabastada.

Kui kohus on langetanud väljanõutavale ebasoodsa otsuse, s.t. leidnud, et ei ole takistusi kurjategijate väljaandmise teostamiseks, peab valitsus sellest pidama kinni. Vastupidisel, s.t. väljanõutavale soodsa otsuse korral, ei ole valitsus kohustatud pidama kohtuotsust, kuna seaduse järgi "... välispoliitilised kaalutlused ja moraalsed ja jurisdiktsioonilised tagatised, mida pakub nõudja riik, ... võivad mõjutada ministrit" unustama "kohtuotsust".

Kui valitsus soostub kurjategijate väljaandmisega, annab ta selle kohta Vabariigi Presidendi allkirjaga dekreedid./141/

141. Costa lhk.890...etc.

2. Kurjategijate väljaandmise seadus Saksamaal.

Saksamaal on kurjategijate väljaandmine saanud praeguse lahenduse 23.dets.1929.a. seadusega./142/ Selle järgi on kurjategijate väljaandmine võimalik sarnase teo pärast, mis on saksa seaduse järgi üleastumine või kuritegu. Ei teostata aga kurjategijate väljaandmist, kui tegu on karistatav saksa õiguse järgi ainult sõjaväenuhtlusseadusega või ainult varalise karistusega, mida ei saa asetada vabaduskaotuslikuga.

Kurjategijate väljaandmist ei lubata, kui kurjategijate väljaandmise aluseks olev tegu on poliitiline või viimasega nii seotud, et seda valmistab ette, kindlustab, varjab. Edasi ei lubata kurjategijate väljaandmist, kui:

1. puudub vastastikus;
2. kui saksa õiguse järgi selle kuriteo jälgimine või karistuse sooritamine on aegumise, armuandmise või muu põhjusega muutunud võimatuks;
3. kui selles kuriteos saksa kohus on alustanud menetluse, langetanud otsuse või lõpetanud jälgimise.

Kurjategijate väljaandmine võib teostuda ainult siis, kui kohus tunnistab selle korrapäraseks või kui väljanõutav nõustub sellega kohtuniku protokollis. Väljanõutava väljaandmisvahistus on lubatud väljanõudmispalve saabumise järgi, kui on karta temalt uut pagemist või karistustoimingu raskendamist. Edasi on lubatud väljanõutavat vahistada juba enne väljanõudmispalve saabumist, kui välisriigi võimud seda paluvad või kui väljanõutav on temale inkrimineeritavas kuriteos äärmiselt kahtlustäratav. Mõlemad vahistused teostatakse kirja-

likkude vahistuskäskude põhjal, kus peab olema toodud vahistatava nimi, vahistamispõhjus, inkrimineeritav kuritegu ja riik, kuhu jälitavat tuleb väljaandmisele. Vahistataval peab võimaldama teatada omaksetele ja vajaduskorral ka teistele enda vahistamisest. Lähem kohtunik peab vahistatu hiljemalt järgmisel päeval ülekuulama. Kui sääljuures selgub, et vahistuskäsk on tühistatud või vahistatu ei ole vahistuskäsus näidatud isik, peab vahistatu viivitamata vabastatama.

Kui vahistuskäsk on olemas, väljanõutava peatuskoht aga teadmata, siis võib kõrgema maakohtu (Oberlandesgericht) prokurör avaldada otsimiskirja. Viimases peab leiduma võimalikult täielik väljanõutava isikukirjeldus ja vahistamispõhjus. Väljanõutaval on õigus igas menetlusejärgus nõuda advokaadi või saksa ülikooli õppejõu (Rechtslehrer) juuresolemist. Kurjategijate väljaandmisega samadel alustel sünnib kurjategijate läbisaatmine (Durchführung). Välismaa riigivalitsuse väljanõudmispalve otsustab riigivalitsus, kes võib aga selle anda üle lahendamiseks maavalitsustele (Landesregierung).

Ynt. vi. h. 261

3. Kurjategijate väljaandmise seadusi mujal.

Edasi tuntakse enam-vähem täielikke kurjategijate väljaandmise seadusi: Inglismaa (Extradition Acts 9.aug.1870.a.) (5.aug.1873.a., 5.juul.1895.a. ja 4 aug.1906.a.); Argentiina (25.apr.1885.a. seadus, 1888.a. kriminaalprotsessi koodeks art. 646); Belgia (1874.a.15 märtsi ja 1889.a. 28 juuni seadused); Brasiilia (28.juuni 1911.a.seadus); Kanaada (1878,1883,1889 ja 1910.a. Extradition Acts); Ungari (nuhtlusseadustik art.17); U.S.A. (1848.a. 12.aug.1860.a. 22.juuni 1869.a.,3.märtsi ja 1876.a. 19.juuni seadused); Itaalia (1889.a.nuhtlusseadustik art.3); Jaapan (1887.a.10.aug.seadus); Mexiko (1897.a.19 mai

seadus); Norra (1908.a. 3.juuni seadus); Hollandi (1875.a. 6.apr.seadus); Peruu (1906.a.11.aug.seadus); Vene (1903.a. nuhtlusseadustik ja 1911.a. 15.dets.seadus); Rootsi (1913.a. 4.juuni seadus); Šveits (1892.a. 22.jaan.seadus)./143/

4. Kurjategijate väljaandmise seadus Eestis.

Eestis ei ole kurjategijate väljaandmise kohta eriseadust. Meil on kurjategijate väljaandmist korraldavad normid kahes 1.2.1935 kehtimahakanud seadustikus, nimelt RT.56-1929 avaldatud ~~K~~riminaalseadustikus ja RT.89-1934.a. avaldatud ~~K~~rim~~K~~p.Seadustikus.

Kriminaalseadustikule §.4 järgi alluvad Eesti Vabariigi piires kordasaadetud süüteo, olgu kordasaatja Eesti Vabariigi kodanik või välismaalane, viimastest väljaarvatud, kel eksteritoriaalsuse õigus Eesti Vabariigis.

Samale seadustikule §.7 järgi alluvad Eesti Vabariigi kodanikelt väljaspool Eesti Vabariigi piire sooritatud kuriteod kui need on: 1) rasked kuriteod või kuriteod, 2) sarnased üleastumised, mille karistatavus nende sooritamisel väljaspool Eesti Vabariigi piire on ette nähtud Eesti Vabariigiga sõlmitud rahvusvahelises lepingus. Samuti alluvad Kriminaalseadustikule välismaalastelt väljaspool Eesti Vabariigi piire sooritatud süüteo: 1) kui need on rasked kuriteod või Eesti Vabariigi kodanike õiguste või Eesti Vabariigi varanduste või sissetulekute vastu sihitud, või 2) kui kuriteo karistatavus selle sooritamisel väljaspool Eesti Vabariigi piire on ette nähtud Eesti Vabariigiga sõlmitud rahvusvahelises lepingus.

Väljaspool Eesti Vabariigi piire sooritatud süüteo

eest ei võeta §.7 nimetatud juhtudel kordasaatjat vastutusele Kriminaalseadustiku järgi, kui:

1. tegu ei olnud kordasaatmiskoha seadustega keelatud;
2. süüalune on välismaa kohtu seadusjärgulise otsusega mõistetud õigeks või vabastatud karistusest;
3. süüdlaseks mõistetut on välismaa kohtuotsusega määratud karistuse terveni või osaliselt ära kannud, või
4. kui võõra riigi vastu sihitud süütegu kuulub nende hulka, milles ei lubata süüaluse väljaandmist.

Kriminaalseadustiku §.10 järgi välismaalane, kes sooritanud väljaspool Eesti Vabariigi piire raske kuriteo või kuriteo, mille eest ta Eesti Vabariigis ei ole seatud korras süüdi või süütuks mõistetud või karistusest vabastatud, antakse välja lepingu järgi, mis sõlmitud süüalust väljanõudva riigiga või selle riigiga kehtiva vastastikkuse põhjal. Sama § tingimustel antakse välja Eesti Vabariigi kodanik, kuid ainult lepingu põhjal, mis sõlmitud süüalust väljanõudva riigiga, seega mitte vastastikkuse põhjal.

Lähemalt on kurjategijate väljaandmise aluse menetluskord toodud kriminaalkohtupidamise seadustiku 2.osa 2.peatükis, § 178, 2.osa 4 peatükis § 579, 4.osa 6.peatükis §§985-1002.

Krim.Kp.S. § 178 järgi, kui kohtu-uurijal on kindlaid andmeid, et säärases süüteos, mille pärast väljanõudmine seaduse järgi lubatav, vastutusele võetud süüalune on redus välisriigis, siis esitab ta ringkonnakohtu prokuröri kaudu väljanõudmispalve Kohtuministrile süüaluse väljanõudmiseks diplomaatilisel teel. Väljanõudmispalvele tuleb lisandada:

1. kohtu-uuri ja pitseriga ja allkirjaga tõestatud ärakirjad vastutusele võtmise ja vahistamise määrustest;
2. kriminaalseaduste tõestatud tekst, mis käib selle süüteo kohta ja näitab sellega seotud karistust;
3. väljanõutava süüaluse tunnuste kirjeldus ja võimaluse korral ka ta päevapilt.

Mainitud kirjavahetusele tuleb veel lisandada selle tõestatud tõlge prantsuse või selle riigi keeles, kust süüalust välja nõutakse, kui Eesti ja sama riigi vahel sõlmitud lepinguga see ei ole teisiti korraldatud.

Kr.Kp.S. § 579 järgi, kui kohtul on aga kindlaid andmeid, et kohtualune viibib välisriigis, siis esitab kohus väljanõudmispalve ühes süüdistusaktiga või seda asendava Kohtukoja määruse tõestatud ärakirjaga otseselt Kohtuministrile, järgides eeskirju, mis § 178 toodud kohtu-uurijale.

Mõlemad eeltoodud väljaandmisjuhud, nii § 178 kui § 579 on kohaldatavad vaid süüaluste kohta, kes võetud vastutusele üldkohtule alluvais süütegudes. Seega ei ole võimalik vastastikkuse puhkudel nõuda välja süüdlasi välismaalt jaoskonnakohtule alluvais süütegudes.

K.K.S. § 1002 järgi on K.K.S.VI. peatüki §§ 981-1002 toodud eeskirjad pealkirjaga "kurjategijate väljaandmine" kohaldatavad kurjategijate väljaandmisel vastastikkuse alusel, kuna väljaandmisel lepingu põhjal kohaldatakse neid eeskirju, kuivõrd väljanõudva riigiga sõlmitud leping seda ei korralda teisiti.

K.K.S. § 982 järgi ei ole lubatud väljaandmine, kui Eestis maksvate kriminaalseaduste järgi on möödunud kriminaaljalitamise algamise, kohtuotsuse tegemise või otsuse täitmisele pööramise aegumise tähtajad. K.K.S. § 982 järgi

*Unga kaitse
järele*

ei ole lubatud väljaandmine, kui Eestis on juba alustatud väljanõutava isiku vastu kriminaaljälitamine sama süüteo eest, mille pärast nõutakse väljaandmist.

Kui väljanõutava isiku vastu on Eestis alustatud kriminaaljälitamine või kui isik kannab karistust mõne muu süüteo eest, kui see, mille pärast teda välja nõutakse, siis K.K.S. § 984 põhjal tuleb väljaandmine lükata edasi, kuni selle kriminaaljälitamise lõpetamiseni, süüaluse õigeksmõistmiseni, karistuse kandmise lõpuni või sellest vabastamiseni. Sama järgi võib edasi lükata väljanõutud isiku väljaandmist, kelle vastu on alustatud Eesti Vabariigis tema maksujõuetuse tunnustamise asi, kuni selle toimetuse lõpetamiseni. Tuleb ära märkida, et siin väljaandmise edasilükkamine on fakultatiivne.

K.K.S. § 985 on toodud tingimused, millede juures ainult võib välja anda:

1. väljaantavat ei või ilma Eesti Vabariigi Valitsuse nõusolekuta jälitada ega karistada riigis, kuhu ta välja antakse mõne seesuguse süüteo eest, mille pärast väljaandmist ei ole nõutud, kuigi see süütegu on saadetud korda enne väljaandmise nõudmist;

2. väljaantavat ei või väljanõudev riik eelmises punktis nimetatud süüteo pärast anda edasi mõnele kolmandale riigile ilma Eesti Vabariigi Valitsuse loata. Selle paragrahvi eeskirjad ei tule aga rakendamisele juhul, kui väljaantu ühe kuu jooksul pärast lõpulikku vabanemist ei ole lahkunud riigist, kuhu ta oli antud välja.

K.K.S. § 986 järgi võib välja anda ainult tingimusel, et väljaantavat ei jälitataks ega karistataks erakorraliste kohtute poolt, vaid nende kohtute poolt, kellele väljanõudva riigi üldkohtupidamise seaduse eeskirjade järgi see süütegu alub.

Kui väljanõude on esitanud ühe-sama isiku kohta ühesamas süüteos mitu riiki, siis K.K.S. § 987 põhjal antakse väljanõutav välja riigile, kelle territooriumil on sooritatud süütegu. Kui üks-sama süütegu on sooritatud mitmes riigis, siis antakse väljanõutav välja esmajoonelise riigile, mille territooriumil on sooritatud süütegu, tema loobumisel riigile, kelle riikkondsusse kuulub väljanõutav, viimase loobumisel aga riigile, kelle väljanõue on saanud esimesena.

Kui üks-sama isik on sooritanud mitmes riigis iseraskusega süütegusid, siis antakse ta väljanõudmise peale välja K.K.S. § 988 järgi riigile, kelle territooriumil on sooritatud raskeim süütegu. On viimased raskuselt võrdsed, siis järgitakse eelpool toodud eeskirju. Teisele riigile võib anda kedagi välja tingimusel, et see annaks väljanõutu peale kohut ja karistuse kandmist edasi kolmandale väljaandmist nõudnud riigile.

Väljaandmisnõue esitatakse K.K.S. § 990 juhatusel diplomaatilisel teel Välisministrile, kes selle annab edasi Kohtuministrile.

K.K.S. § 991 on loetud väljanõudmisele lisamiseks vajalikud dokumendid, nii kohtuotsus, süüdistusakt, nende prantsus- või eestikeelne kinnitatud tõlge, isikukirjeldus väljanõutava kohta, etc.

Kui Kohtuminister on leidnud, et väljanõudmispalve tuleb rahuldada, teeb ta politseiavalitsusele korralduse otsida ja vahistada väljanõutav.

Kui Kohtuminister lükkab tagasi väljanõude, siis K.K.S. § 993 juhatusel teatatakse sellest diplomaatilisel teel väljaandmist nõudnud riigile ja vahistatud väljanõutu vabastatakse viivitamata.

Enne väljaandmisküsimuse otsustamist võib Kohtuminister K.K.S. § 994 juhatusel nõuda Välisministeeriumi kaudu väljanõudvalt riigilt täiendavaid andmeid ja dokumente, teha vastavale ringkonnakohtu prokurörile ülesandeks koguda väljaandmisküsimuse otsustamisel vajalikke andmeid ja kuni vajaliste andmete saamiseni teha korraldus väljanõutava esialgseks vahistamiseks..

Andmeid väljaandmisküsimuse lahendamiseks kogub Ringkonnakohtu prokurör politseilise juurdlusega.

Edasilükkamatul juhul võib Kohtuminister lasta vahistada väljanõutava enne vajaliste dokumentide saabumist, nimelt § 996 alusel. Välisministri kaudu diplomaatilisel teel saadud posti- või telegraafilise teate põhjal, et väljanõutava vahistamiseks on tehtud määrus. Vahistatu vabastatakse aga otsekohe, kui Euroopa riigid kahe ja väljaspool Euroopat riigid kolme kuu jooksul ei ole esitanud esialgsele teatele vastavaid dokumente.

Väljanõutud süüalune antakse üle välisriigi võimudele. Välis- ja Siseministri määratud piiripunktis, nagu seda näeb ette K.K.S. § 997.

Mitte-naaberriigile väljaandmise eel teostatakse K.K.S. § 998 juhatusel diplomaatilisel teel läbirääkimine väljaantava edasitoimetamise korra kohta riikidega, kelle territooriumist viiakse läbi väljaantav.

Kui väljanõudja riik vastavalt K.K.S. § 996 toodud tähtaegadele väljaandmiseks nõusoleku saabumisest ei ole teinud korraldust väljaantava vastuvõtuks Eesti piiril, siis K.K.S. § 999 järgi vabastatakse vahistatud väljaantav.

Kohtuministri loal võib K.K.S. § 1000 järgi lasta Eesti territooriumist läbi saata süüdistatuid süütegudes, mille

pärast Eesti oleks teostanud väljaandmise.

Välisriigi väljaandmisnõude täitmisega seoses tekkinud kulud kannab riigikassa, nagu toodud K.K.S. § 1001, kuid teiste riikide vahel Eesti territooriumil kurjategijate läbisaatmisest tekkinud kulusid riigikassa ei kanna. K.K.S. § 1002 järgi kõik eeltoodud eeskirjad kohaldatakse kurjategijate väljaandmisel vastastikkuse alusel, kuid lepingu põhjal väljaandmisel kohaldatakse neid reegleid, kuivõrd lepingud seda ei korralda teisiti.

IV. osa.

Jooni Eesti sõlmitud kurjategijate väljaandmis- lepingutest.

Mis puutub Eesti sõlmitud kurjategijate väljaandmislepinguid, siis arvult on neid tänapäevaks 16, neist esime ne RT.42-1923 Eesti-Läti vahel, viimane, 83-1935 Itaalia-Eesti vahel.

1. Karistusalamäärad.

Enamikus Eesti sõlmitud kurjategijate väljaandmislepingutes on nähtud ette, et väljaandmise aluseks olev süütegu peab olema karistatav vähemalt l.a. vangistusega, nii Eesti-Läti, Eesti-Leedu, Eesti-Soome, Eesti-Austria, Eesti-Rootsi j.t.

Eesti-Ameerika=Ühendriikide kurjategijate väljaandmislepingu järgi väljaandmise aluseks olev süütegu peab olema karistatav vähemalt vangimajaga kas töösundusega ehk ilma.

Mõnedes Eesti sõlmitud kurjategijate väljaandmislepingutes, nii Eesti-Hispaania, Eesti-Ungari, on nähtud, et väljaandmise aluseks olev süütegu peab olema karistatav vähemalt 1.a. vangistusega või juba määratud karistus ületama 6 kuud vangimaja.

Erandlikult näeb Eesti-Belgia kurjategijate väljaandmisleping ette, et väljaantav kurjategija peab olema vähemalt 16 a. vana, teistes Eesti sõlmitud kurjategijate väljaandmislepingutes ei esine seda nõuet.

2. Katse ja osavõtt.

Päale Ameerika Ühendriikidega ja Britiga Eesti sõlmitud kurjategijate väljaandmislepinguis on toodud, et väljaandmine järgneb ka sooritatud süüteo katse või süüteost osavõtu (kaassüü) puhul. Ameerika Ühendriikidega ja Britiga Eesti sõlmitud kurjategijate väljaandmislepingute järgi on väljaandmine võimalik ka sooritatud süüteost osavõtu puhul.

3. Oma kodanikkude väljaandmine.

Enamiku Eesti sõlmitud kurjategijate väljaandmislepingute järgi ei anta välja oma kodanikke, nii lepingud Eesti-Belgia, Eesti-Tšehhi, Eesti-Austria, Eesti-Rootsi, Eesti-Taani, Eesti-Norra, Eesti-Hispaania, Eesti-Hollandi ja Eesti-Ungari vahel. Eesti sõlmitud kurjategijate väljaandmislepingutega Ameerika-Ühendriikidega ja Soomega ei ole lepinguosalisel kohustatud andma välja oma kodanikke, lepingus Britiga on jäetud väljaandja vabaduseks anda välja või mitte oma kodanikku. Eesti sõlmitud kurjategijate väljaandmislepingutega Lätiga ja Leeduga võib väljaandja oma kodaniku väljaandmispalve lükata tagasi.

4. Lepingute kestvus.

Kõik Eesti sõlmitud kurjategijate väljaandmislepingud, pääle selle Ameerika Ühendriikidega, on sõlmitud määrata aja peale. Leping Ameerika Ühendriikidega oli sõlmitud 10 a. pääle, kusjuures leping kehiks pääle ülesütlemist veel 1 aasta. Et seniseni ei ole järgnenud ülesütlemist, siis jätkub selle lepingu kehtimine. Eesti-Briti kurjategijate väljaandmislepingus on ülesütlemisaeg määratud 6-12 kuu peale. Kõigis teistes Eesti sõlmitud kurjategijate väljaandmislepingutes on ülesütlemisaeg 6 kuud.

5. Kuritegude loetelu.

Eesti sõlmitud kurjategijate väljaandmislepinguist on Eesti-Ameerika Ühendriikide, Eesti-Soome, Eesti-Briti, Eesti-Belgia, Eesti-Austria, Eesti-Rootsi, Eesti-Taani ja Eesti-Hollandi lepingutes toodud kuritegude loetelu, mis võivad olla väljaandmise aluseks. Kuritegude loetelu on harilikult reastatud nõnda, et algavad isikuvastaste kuritegudega, jätkuvad varandusvastaste kuritegudega ja lõpevad ühiskondlikult hädaohtlike kuritegudega.

Erandlikult Eesti-Hollandi kurjategijate väljaandmislepingus on väljaandmise aluseks olevate kuritegude loetelu./144/

1° a. attentaat sõbraliku riigi kuninga, valitseva kuninganna, regendi või mõne muu riigipea elu või vabaduse vastu, või mis ette võetud sihiga neid teha valitsemisvõimetuiks;

b. attentaat mitte valitseva kuninganna, arvatava troonipärija või suveräänse perekonna mõne liikme elu või vabaduse vastu.

Ja sellele järgneb

2° tapmine või mõrtsukatöö etc.

Lepinguosalised on jätnud endile õiguse täiendada väljaandmise aluseks olevate kuritegude-loetelu.

Rida Eesti sõlmitud kurjategijate väljaandmislepinguid, nii Eesti-Läti, Eesti-Leedu, Eesti-Tšehhi, Eesti-Norra, Eesti-Hispaania, Eesti-Ungari lepingud, ei sisalda mingit väljaandmise aluseks olevate kuritegude loetelu.

6. Poliitilised kuriteod ja attentaadiklauslid.

Eesti ega ükski temaga kurjategijate väljaandmislepingu sõlminud riik ei anna välja karistatud süüdlast, või süüdistatud poliitilises kuriteos või poliitilise kuriteoga seotud kuriteos. Paljudes lepingutes on äratoodud nn. attentaadiklausel, mõnedes lepingutes on nähtud, et antakse välja ka poliitilised kurjategijad, kui süütegu eriti üldiskaristusliku iseloomu kannab, nagu tapmine, röövimine, vargus ja vägistamine./145/

Eesti-Ameerikaⁿ-Ühendriikide kurjategijate väljaandmislepingu art.III. on toodud, et mõrtsukatöö, salatapp, kihvritamine teos või katses võõra riigi valitseja või pea või tema pereliikme vastu ei ole poliitiline kuritegu./146/

Eesti-Tšehhoslovakkia kurjategijate väljaandmislepingu art.3 järgi ei loeta poliitiliseks kuriteoks attentaat kumbagi lepinguosalise riigipea isiku vastu kui see surmamine (tapmine), selle katse või osavõtt./147/

Eesti-Belgia kurjategijate väljaandmislepingu art.5.järgi ei loeta poliitiliseks kuriteoks attentaat võõra riigipea või ta pereliikmete vastu, kui attentaat seisab mõrtsukatöös,

145. RT.42-1923.a. Eesti-Läti ja Eesti-Leedu kurjategijate väljaandmislepingud.

146. RT.79/80-1924.a. lhk. 504.

147. RT. 5-1927.a. lhk. 59.

tapmises või mürgitamises./148/

Eesti-Rootsi kurjategijate väljaandmislepingu art.3
§ 1.lõige II. järgi ei loeta ühelgi juhul poliitiliseks süü-
teoks Riigipea või mõne suverääni perekonnaliikme salakava-
lat tapmist, tapmiskatset või surmamist./149/

Eesti-Taani kurjategijate väljaandmislepingu art.5.jär-
gi ei loeta riigipea või tema perekonnaliikme tapmist või tap-
miskatset poliitiliseks kuriteoks, kui see tapmine ei toimu-
nud avalikus võitluses./150/

Eesti-Norra kurjategijate väljaandmislepingu art.4.jär-
gi ei loeta attentaat ja kehaline haavamine riigipea või ta
perekonnaliikme vastu poliitiliseks kuriteoks, kui need ei ole
seotud mõne teise poliitilise süüteoga./151/

Eesti-Hispaania kurjategijate väljaandmislepingu art.3.
põhjal ei loeta poliitiliseks süüteoks attentaat riigipea
isiku vastu, kui see on tapmine, surmamine, selle katse või
kaassüü./152/

Eesti-Ungari kurjategijate väljaandmislepingu art.3.
järgi ei loeta poliitiliseks süüteoks süütegu, mis saadetud
korda või katsutud korda saata mõne riigipea või tema perekon-
naliikmete elu või isiku vastu./153/

Eesti-Itaalia kurjategijate väljaandmislepingu art.4.
p.c. järgi teostatakse väljaandmist ka poliitilistes süüte-
gudes, kui poliitiline süütegu on oluliselt attentaadiks elu-
le või isiklikule puutumatusale, või attentaadiks omandile,
mis teostatud avalikule julgeolekule hädaohtu moodustavate
vahenditega./154/

-
- 148. RT.57-1927.a. lhk.771.
 - 149. RT.34-1930.a. lhk.337.
 - 150. RT.58-1930.a. lhk.687.
 - 151. RT.59-1930.a. lhk.703.
 - 152. RT.92-1930.a. lhk.955.
 - 153. RT.80-1934.a. lhk.1359.
 - 154. RT.83-1935.a. lhk.1946.

7. Ajutine väljanõutava vahistamine.

Kõigi Eesti sõlmitud kurjategijate väljaandmislepingute järgi on võimalik eriti kiiretel juhtudel lasta ajutiselt vahistada väljanõuetavaid paoriigis enne kui on jõudnud sinna diplomaatilisel teel kurjategija väljanõudmispalve. Mitmeti on aga lepinguis lahendatud küsimus, kes võivad paluda ajutist väljanõuetava vahistamist.

Eesti-Läti ja Eesti-Leedu kurjategijate väljaandmislepingute art.10 põhjal võivad teise riigi vastavatelt asutustelt paluda väljanõuetava ajutist vahistamist kohtud ja kohtu-uurijad./155/

Eesti-Ameerika Ühendriikide kurjategijate väljaandmislepingu art.XI.järgi võidakse pöörata ajutise eelvahistuspalvega kompetentse kohtuametniku poole./156/

Eesti-Soome kurjategijate väljaandmislepingu art.11. põhjal võivad paluda vastastikku väljanõutava ajutist vahistamist Eestis maakonna ja linna politseiülemad - praegu prefektid- ja Soomes kompetentsed maahärrad./157/

Eesti-Briti kurjategijate väljaandmislepingu art.10. põhjal võib väljanõutava ajutist eelvangistust teostada õigustmõistmist teostaja kohtuniku või muu ametvõimu arreteerimiskäsu põhjal, Inglismaal seega Eesti kohtu ja kohtu-uuri ja arreteerimismääruse põhjal./158/

Eesti-Tšehhoslovakkia kurjategijate väljaandmislepingu art.8.alusel võivad paluda väljanõutava ajutist vahistamist asjaomased kohtud ja ametvõimud./159/

Eesti-Belgia kurjategijate väljaandmislepingu art.8. järgi on väljanõutava ajutine eelvahistus fakultatiivne, kui seda teostavad otse endivahel kohtud või administratiivvõi-

-
155. RT.42-1923.a. lhk.229 ja 305.
156. RT.79/80-1924.a. lhk.506.
157. RT.115/116-1925 lhk.774.
158. RT. 35-1926.a. lhk.378.
159. RT. 5-1927.a. lhk.60,61.

mud, obligatoorne, kui sarnane palve posti või telegraafiteel saadetakse korrapäraselt väljaandja riigi välisministrile./160/

Eesti-Austria kurjategijate väljaandmislepingu art.11. põhjal võivad tungiva vajaduse korral paluda väljanõutava ajutist vahistamist asjaomased politseivõimud ja prokurörid./161/

Eesti-Rootsi kurjategijate väljaandmislepingu art.10. järgi võivad tungiva vajaduse korral paluda väljanõutava ajutist vahistamist ülesloetud ametivõimud, nii Eesti poolt politseiprefektid ja kriminaalkomissarid, Rootsi poolt Stockholmi prefektuur, provintsiaalvalitsused, provintsi politseiülemad, linnapead ja linna politseiülemad./162/

Eesti-Taani kurjategijate väljaandmislepingu art.11.alusel võivad väljanõutava ajutist vahistamist paluda Eestist Kohutukoja prokurör, ringkonnakohtute prokurörid või politseivalitsuse direktor ja Taanist peaprokurör, politseiülemad ja riigipolitseiülem./163/

Eesti-Norra kurjategijate väljaandmislepingu art.11.alusel võib tungiva vajaduse korral lepinguosalise riigi prokuratuur või kohtu-uuriija enne väljanõudmispalve esitamist paluda väljanõutava ajutist arreteerimist teise lepinguosalise vastavalt võimult./164/

Eesti-Hispaania kurjategijate väljaandmislepingu art.8. põhjal on võimalik paluva riigi kohtul või kompetentsel ametivõimul õigus paluda paoriiki ajutiselt arreteerida väljanõutav./165/.

Eesti-Hollandi kurjategijate väljaandmislepingu art.9. järgi võivad paluda väljanõutava ajutist vahistamist Eesti poolt politseiprefektid ja kriminaalkomissarid, Hollandi poolt iga kohtunik ja iga kohtu-uuriija./166/

-
160. RT.57-1927.a. lhk.772.
161. RT.59-1927.a. lhk.790.
162. RT.34-1930.a. lhk.380,381.
163. RT.58-1930.a. lhk.689,690.
164. RT.59-1930.a. lhk.705.
165. RT.92-1930.a. lhk.956,957.
166. RT.91-1933.a. lhk.1061.

Eesti-Ungari kurjategijate väljaandmislepingu art.8.
alusel võib paluda väljanõutava ajutist vahistamist kohus
või asjaomane ametvõim paoriigi asjaomaselt ametvõimult./167/

AUHINNAOÖ

392 542

1 0300 01155814 7